

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH**

Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Studijní program: 6208 N Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

**System řízení, financování a kontroly vybrané
střední školy**

Vedoucí diplomové práce
Ing. Marie Vejsadová Dryjová

Autor
Bc. Miluše Poláková

2010

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Miluše POLÁKOVÁ**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Název tématu: **Systém řízení, financování a kontroly vybrané střední školy**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:

Cílem práce je charakterizovat vývoj středního školství v ČR, specifikovat způsoby financování a hospodaření se svěřenými prostředky a následný vnitřní a vnější kontrolní systém s aplikací teoretických východisek na vybranou střední školu.

Obsah:

1. Úvod
2. Historie vývoje středního školství
3. Financování středního školství
4. Hospodaření a kontrolní systém středního školství
5. Charakteristika vybrané střední školy
6. Hospodaření s finančními prostředky střední školy
7. Uplatněný kontrolní systém
8. Závěr
9. Seznam literatury
10. Přílohy

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 50 - 60 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- Boukal, P. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2007. 89 s. ISBN 978-80245-1293-8
- Boukal, P. *Ekonomika a řízení neziskových organizací*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2003. 66 s. ISBN 80-245-0604-1
- Dvořáček, J. *Interní audit a kontrola*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2000. 195 s. ISBN 80-7179-410-4
- Francová, E. *Financování školství a školy*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2004. 45 s. ISBN 80-244-0801-5
- Příspěvky k dějinám vzdělanosti v českých zemích*. Praha : Karolinum, 1998. 144 s. ISBN 80-7184-869-7
- Vrabcová, D. *Vybrané kapitoly z vývoje novodobé české školy*. 1. vyd. Hradec králové : Gaudeamus, 2008. 64 s. ISBN 978-80-7041-694-5

Vedoucí diplomové práce: Ing. Marie Vejsadová
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: 10. března 2009

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2010

prof. Ing. Magdaléna Hrabánková, CSc.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13
370 05 České Budějovice

prof. Ing. František Štrobček, CSc., Dr. h. c.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 10. března 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Systém řízení, financování a kontroly vybrané střední školy vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

V Nedělištích dne 1. 4. 2010

.....

Poděkování

Děkuji vedoucí práce paní Ing. Marii Vejsadové Dryjové za pomoc při zpracování mé diplomové práce a současně děkuji vedení střední školy za poskytnutí informací.

Abstract

The goal of the work is to describe the development of high school education in the Czech Republic, specify the methods of financing and management of entrusted funds and the subsequent internal and external control system with application of theoretical background to the high school funded in the year 2007 by meeting of two secondary vocational schools. For analysis of the financial management financial statements of balance sheet and income statement are available for individual years 2005 – 2009. The largest share of the semi-budgetary organization revenues were grants. The most significant form of the self-financing of schools were sales of services. In the reference period organizations were self-sufficient and can be also evaluated as liquid with standard financial situation. Organization B showed better results, therefore it can be concluded that the merger would especially benefit the organization A to which the second organization joined.

Keywords

Education, financing, economy

Obsah

Úvod	10
1. Historie vývoje středního školství	11
1.1. Vliv reformy veřejné správy na rozpočtová pravidla ve školství.....	12
1.2. Zřizovatelé škol	13
1.2.1. Právní postavení škol a školských zařízení dle školského zákona	13
2. Financování středního školství.....	17
2.1. Zdroje financování.....	18
2.1.1. Financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu	18
2.1.1.1. Kapitola 333 MŠMT.....	19
2.1.1.2. Ostatní kapitoly	20
2.1.2. Příspěvek na činnost	20
2.1.2.1. Finance od kraje.....	20
2.1.2.2. Finance od obce	22
2.1.3. Financování soukromých a církevních škol	23
2.1.4. Samofinancování	23
2.1.5. Ostatní způsoby získávání finančních prostředků	24
2.1.6. Fundraising	25
2.1.6.1. Metody fundraisingu	25
2.1.6.2. Zdroje pro fundraising	25
2.2. Rozdělení prostředků školám	26
2.2.1. Finanční normativ (dotační minimum).....	26
2.2.1.1. Klasifikace finančních normativů.....	27
2.2.2. Rozsah hrazených výdajů	29
2.2.3. Volné prostředky	29
3. Hospodaření a kontrolní systém středního školství	30
3.1. Hospodaření příspěvkové organizace	30
3.1.1. Rozpočet	31
3.1.1.1. Rozpis rozpočtu	32
3.1.1.2. Hospodaření podle rozpočtu	34
3.1.2. Finanční vztahy mezi příspěvkovou organizací a zřizovatelem.....	34

3.1.3.	Peněžní fondy	35
3.2.	Kontrolní systém	36
3.2.1.	Audit	37
3.2.2.	Vnitřní kontrola	37
3.2.2.1.	Řídící kontrola	38
3.2.2.2.	Interní audit	38
3.2.3.	Vnější kontrola	38
4.	Metodika.....	39
5.	Charakteristika vybrané střední školy	40
6.	Hospodaření s finančními prostředky střední školy	42
6.1.	Výnosy.....	42
6.2.	Náklady.....	48
6.3.	Hospodářský výsledek.....	50
6.4.	Aktiva	51
6.5.	Pasiva.....	53
6.6.	Finanční analýza	56
6.6.1.	Ukazatelé autarkie	56
6.6.2.	Ukazatelé rentability.....	58
6.6.3.	Ukazatelé likvidity.....	59
6.6.4.	Ukazatelé aktivity	62
6.6.5.	Ukazatelé financování	64
6.6.6.	Ukazatelé investičního rozvoje/útlumu	65
6.6.7.	Ukazatelé produktivity	67
7.	Uplatněný kontrolní systém.....	69
7.1.	Interní kontroly	69
7.2.	Finanční kontrola.....	70
8.	Závěr	73
9.	Použité zdroje.....	75
	Seznam tabulek.....	76
	Seznam grafů	77

Úvod

Tato diplomová práce je na téma systém řízení, financování a kontroly vybrané střední školy. Problematika školství je upravena především v zákoně č. 561/2004 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Vedle podnikatelských subjektů fungujících v tržní ekonomice na bázi ziskového motivu existují také ekonomické subjekty veřejného sektoru, které jsou zřizovány na úrovni samosprávných celků, jež hospodaří se svěřenými prostředky plynoucími zejména z veřejných rozpočtů. (Kraftová, 2002)

Příspěvková organizace je jednou z forem veřejného sektoru, právnickou osobou veřejného práva zřízenou k plnění úkolů ve veřejném zájmu. V České republice upravuje základy právního postavení příspěvkových organizací zákon o rozpočtových pravidlech státu a zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. O vzniku příspěvkové organizace vydává zřizovatel zřizovací listinu. Zřizovatel jmenuje a odvolává jejího ředitele, rozhoduje o jeho odměňování, může provádět kontrolu hospodaření celé příspěvkové organizace. Příspěvková organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní (hlavní) činností a s peněžními prostředky od jiných osob (především z rozpočtu svého zřizovatele). Zřizovatel poskytuje příspěvkové organizaci příspěvek na provoz v návaznosti na výkony nebo kritéria jejích potřeb. Výše příspěvku na provoz nebo úhrad podle jiných zákonů, jimiž příspěvková organizace zabezpečuje odměňování za práci svých zaměstnanců. Forma příspěvkové organizace je v České republice velmi častá vzhledem k tomu, že příspěvkové organizace hojně vykonávají činnost zejména škol a školských zařízení.¹

Cílem práce je charakterizovat vývoj středního školství v České republice, specifikovat způsoby financování a hospodaření se svěřenými prostředky a následný vnitřní a vnější kontrolní systém s aplikací teoretických východisek na vybranou střední školu.

¹ příspěvková organizace In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 1.11.2008, 21.3.2009 [cit. 2010-04-24]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/příspěvková_organizace>.

1. Historie vývoje středního školství

Ve druhé polovině 18. století patřilo školství k zaostalým oblastem habsburské monarchie, proto školské reformy patří k důležitým tereziánským reformám. V roce 1752 Marie Terezie založila ve Vídni Orientální akademii, tento krok vede k rozvoji středního školství. V roce 1770 bylo školství prohlášeno za politickou záležitost, a tím se stává věcí státního zájmu. Na vývoji školy se podílel i Karel Havlíček Borovský, který požadoval demokratizaci vzdělávání. Nejdůležitější změny byly zaměřeny na prodloužení studijní doby na gymnáziu či rozvoj primárního a sekundárního vzdělávání. (Vrabcová, 2008)

Roku 1849 byla vyhlášena reforma středního školství, která měla podobu dokumentu zvaném „Nástin organizace gymnasií a reálků v Rakousku“, jenž byl schválen v roce 1851. Přijetím tohoto zákona došlo ke změně organizace středního školství a k modernizaci gymnázií. Vzniká osmitřídní gymnázium, latina přestává být vyučovacím jazykem, bylo rozšířeno vyučování matematiky, zavádějí se nepovinné předměty jako moderní jazyk, zpěv atd. Postupně vznikají další typy odborných středních škol (např. průmyslové). Byly vybudovány i střední školy bez klasických jazyků, které žáky připravovaly na studium na vysoké škole, ale i pro praktický život. V roce 1854 byla na gymnáziích zavedena maturita. (Horák, 2005)

Významným rokem v oblasti středních škol byl však až rok 1867, kdy se začaly naplňovat úpravy vyhlášené reformou z roku 1849. V roce 1869 byly jedním z významných kroků zavedení maturit na všech středních školách. Snahou bylo vytvořit střední cestu mezi reálkou a gymnáziem, což vedlo ke vzniku tzv. reálného gymnázia podmíněného.

Vznikem Československé republiky nastaly ve školství výrazné změny. Dochází k rozvoji škol, především v pohraničí. Rozvíjejí se nejen výběrové střední školy, ale vznikla další forma gymnázia, a to reformní reálná gymnázia, která představovala nižší reálku, na kterou následně navazovalo vyšší gymnázium s latinou. V tomto období se stalo gymnázium nejoblíbenější střední školou. (Vrabcová, 2008)

1.1. Vliv reformy veřejné správy na rozpočtová pravidla ve školství

Jedním z největších problémů v oblasti financování školství není jeho složitost či nedostatečnost finančních prostředků, ale je to skutečnost, že se pravidla pro financování škol a školských zařízení často a výrazně mění.

Zásadní vliv na financování školství mělo přijetí zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství tím, že vzniklo odvětvové řízení regionálního školství. Hlavními rysy této reformy byly (v oblasti středního školství):

- *demonopolizace v oblasti zřizovatelských kompetencí*: stát ztratil monopol ve zřizovatelských pravomocích, což umožnilo vznik církevních a soukromých škol,
- *změna financování*: finanční zdroje začaly být rozdělovány ministerstvem školství podle počtu žáků a studentů,
- *strukturální změny školského systému*: vedle čtyřletých gymnázií začaly tyto střední školy nabízet žákům tzv. víceletá gymnázia (nejčastěji v šesti- a osmiletých studijních programech),
- *kurikulární změny*: základním normativním kurikulárním dokumentem se staly učební plány, které určují povinnou skladbu předmětů v závislosti na druhu vzdělávání a typu školy,
- *změna platového systému*: původně dvanáct platových tříd bylo nahrazeno šestnáctitřídním platovým systémem, který má určitý vliv na financování škol a na sestavování rozpočtu.

V roce 2000 byly přijaty zákony vedoucí k transformaci veřejné správy. Školská správa byla zahrnuta do všeobecné veřejné správy na úrovni regionů. Tento krok nevedl ke změnám ve struktuře vzdělávacího systému, pouze zaznamenal změny v síti škol, pokud jde o jejich počet a nabídku oborů vzdělání.

Každý zásah do struktury veřejné správy ve školství znamenal také změnu finančních toků. Celý systém financování se postupně komplikuje. Vývoj v této oblasti jde od jednoduchých forem ke složitějším a méně přehledným vazbám. V období 1992 – 1999 byly rozhodujícím článkem ve financování školství odvětvově řízené školské úřady. V roce 2000 byly zrušeny školské úřady a vznikly krajské úřady a dočasně také okresní úřady, které na přechodnou dobu převzaly úlohu ve financování škol zřizovaných obcemi.

Koncem roku 2002 zanikly okresní úřady, rozhodujícím článkem se staly krajské úřady. Začíná se uplatňovat vliv obcí s rozšířenou působností. Všechny školy mají právní subjektivitu. Toky financí do jednotlivých škol jsou zásadně zprostředkovávány rozpočtem zřizovatele. (Valenta, 2004)

1.2. Zřizovatelé škol

Školství je obecný termín zahrnující nejen vzdělávání ve všech jeho formách, ale také instituce zabezpečující vzdělávání (zřizovatelé). (Francová, 2004)

Zřizovatelem školy a školského zařízení může být:

- stát prostřednictvím ministerstev,
- kraj, obec, dobrovolný svazek obcí,
- církev,
- soukromé fyzické osoby i právnické osoby.

1.2.1. Právní postavení škol a školských zařízení dle školského zákona

Kraj, obec a dobrovolný svazek obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace podle zvláštního předpisu.

Ministerstva plní funkci zřizovatelů škol a školských zařízení jménem státu:

- ministerstvo zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo státní příspěvkové organizace podle zvláštního předpisu,
- ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti zřizuje školy a školská zařízení jako organizační složku státu nebo jako jejich součásti,
- ministerstvo zahraničních věcí zřizuje školy při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky jako součást těchto úřadů.

Registrované církve a náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, ostatní právnické osoby nebo fyzické osoby zřizují školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo jako právnické osoby

podle zvláštních právních předpisů, jejichž předmětem činnosti je poskytování vzdělávání nebo školských služeb podle zákona.

Právnícká osoba a organizační složka státu nebo její součást může vykonávat činnost školy nebo školského zařízení, ale také více škol nebo školských zařízení.²

Ministerstvo

Ministerstvo řídí výkon státní správy ve školství a odpovídá za stav koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy. Vytváří podmínky pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovnou péči a vzdělávání osob umístěných ve školských zařízeních k tomu zřizovaných a dále pro další vzdělávání pedagogických pracovníků; za tímto účelem zřizuje a zrušuje:

- školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školské zařízení pro preventivně výchovnou péči, dále za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem mateřské, základní a střední školy pro děti a žáky umístěné v těchto školských zařízeních a
- zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.³

Dále zřizuje a zrušuje mateřské, základní a střední školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny, pokud je nezřídí obec, svazek obcí nebo kraj a školy, jejichž činnost je upravena mezinárodními smlouvami. Ve výjimečných případech hodných zvláštního zřetele může zřizovat i jiné školy nebo školská zařízení a zrušovat je. Pokud ministerstvo zřizuje školy a školská zařízení jako státní příspěvkové organizace, rozhoduje o zřízení, rozdělení a splynutí státní příspěvkové organizace a vydává zřizovací listinu; státní příspěvková organizace vzniká dnem stanoveným ve zřizovací listině. O zrušení státní příspěvkové organizace rozhoduje ministerstvo, které zároveň zruší zřizovací listinu. Vznik, změny a zánik státní příspěvkové organizace oznamuje ministerstvo ve Věstníku a v Ústředním věstníku České republiky.⁴

² zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

³ zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁴ zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Obec

Obec je povinna zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území a dětí umístěných na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, které se v souladu se zvláštním právním předpisem nevzdělávají ve školách zřízených při těchto školských zařízeních. Za tímto účelem obec zřídí základní školu, nebo zajistí plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí. Jestliže žák plní povinnou školní docházku ve škole zřízené jinou obcí, je obec, ve které má žák místo trvalého pobytu, povinna hradit obci, která školu zřídila, neinvestiční výdaje této školy připadající na jednoho jejího žáka, pokud se dotčené obce nedohodnou jinak.

Obec je povinna zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky pro děti s místem trvalého pobytu na jejím území. Za tímto účelem obec zřídí mateřskou školu, nebo zajistí předškolní vzdělávání v mateřské škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí.

Obec nebo svazek obcí zajišťuje výdaje právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, s výjimkou výdajů hrazených z finančních prostředků státního rozpočtu a z jiných zdrojů. Obec může právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, přispívat na další neinvestiční výdaje jinak hrazené ze státního rozpočtu. Dále jim přiděluje dotace stanovené zákonem o státním rozpočtu k částečné úhradě výdajů na provoz a provádí s nimi finanční vypořádání.⁵

Kraj

Kraj je povinen zajistit podmínky pro uskutečňování středního a vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním, dále jazykového, základního uměleckého a zájmového vzdělávání a pro výkon ústavní výchovy. Za tímto účelem kraj zřizuje a zrušuje:

- střední školy, vyšší odborné školy,
- mateřské, základní, střední školy a školská zařízení pro děti a žáky se zdravotním postižením,
- základní školy speciální, školy při zdravotnických zařízeních,

⁵ zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

- školská výchovná a ubytovací zařízení a zařízení školního stravování pro děti, žáky a studenty školy, které zřizuje,
- střední školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny,
- jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky,
- základní umělecké školy,
- školská zařízení pro zájmové vzdělávání a
- dětské domovy.

Kraj může zřizovat a zrušovat školy a školská zařízení, které jinak zřizuje obec nebo ministerstvo, pokud kraj prokáže potřebné finanční, materiálové a personální zabezpečení této školy nebo školského zařízení. Kraj zajišťuje výdaje právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení, která zřizuje, s výjimkou výdajů hrazených z finančních prostředků státního rozpočtu. Může právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, přispívat na další neinvestiční výdaje jinak hrazené ze státního rozpočtu.⁶

⁶ zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

2. Financování středního školství

Poskytované finanční prostředky pro jednotlivé typy škol a školských zařízení by měly co nejobjektivněji odpovídat podávaným nebo plánovaným výkonům v rámci stanovených kritérií. Mezi všeobecné zásady pro rozpis finančních prostředků pro školy patří spravedlnost, průhlednost, objektivnost a hospodárnost. O hospodaření s finančními prostředky rozhodují jednak kraje a obce, ale i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Česká školní inspekce, školské rady a ředitelé předškolních či školských zařízení.

Pro způsob financování není určující kritérium vlastnictví, ale organizace a správa naší vzdělávací soustavy. Rozlišujeme:

- přímé řízení a financování školství (vysoké školy a univerzity),
- regionální školství (mateřské školy, základní školy, speciální školy, gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště a integrované střední školy, vyšší odborné školy),
- ostatní přímo řízené organizace (Česká školní inspekce, státní správa ve školství).
(Francová, 2004)

Základní druhy výdajů ve školství lze členit na:

1. *Investiční výdaje* (kapitálové výdaje) – jednorázové výdaje vynaložené na pořízení nebo zhodnocení majetku.
2. *Neinvestiční výdaje* (běžné výdaje) – každoročně opakující se příjmy a výdaje.
3. *Ostatní neinvestiční výdaje* (běžné výdaje) – neinvestiční výdaje očištěné od mzdových výdajů.
4. *Výdaje programového financování* (kapitálové i běžné výdaje) – jedná se o výdaje, které se řídí podle konkrétních podmínek vyhlášeného programu.
5. *Přímé výdaje na vzdělávání* – tyto výdaje jsou zdrojově zabezpečovány státním rozpočtem, jedná se o neinvestiční výdaje, které jsou vyjmenovány v zákoně.
(Valenta, 2004)

Ukazatelé při financování školství

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy tyto ukazatele dělí na závazné a orientační. Závazné ukazatele jsou mzdové prostředky (MP), ostatní osobní náklady (OON), neinvestiční náklady (NIV) a počet zaměstnanců. Mezi orientační ukazatele patří odvody pojistného, odvody FKSP a ostatní neinvestiční náklady (ONIV).

2.1. Zdroje financování

Mezi základní zdroje financování školství patří zejména státní rozpočet (především kapitola MŠMT), další veřejné rozpočty (kraj, obec), ale také soukromé zdroje.

2.1.1. Financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu

Ze státního rozpočtu se poskytují za podmínek stanovených školským zákonem finanční prostředky vyčleněné na činnost:

1. škol a školských zařízení zřizovaných obcemi, svazky obcí, kraji (výjimkou jsou školská výchovná a ubytovací zařízení a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky),
2. škol a školských zařízení zřizovaných ministerstvem,
3. škol a školských zařízení zřizovaných registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizování církevní školy (výjimkou jsou jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky).⁷

Finanční prostředky se poskytují:

- na platy (mzdy) a náhrady platů (mezd), na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na výdaje na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, na příděly do fondu kulturních a sociálních potřeb a ostatní náklady vyplývající z pracovně právních vztahů,
- na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí zdravotně postižených,
- na učební pomůcky, výdaje na učebnice a školní potřeby, pokud se žákům poskytují bezplatně,

⁷ zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

- na další vzdělávání pedagogických pracovníků, na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem školy a kvalitou vzdělávání,
- je-li škola zařízena ministerstvem či církví poskytují se finanční prostředky ze státního rozpočtu na nezbytné neinvestiční výdaje spojené s provozem škola a školských zařízení a na investiční výdaje zařazené do programu podle zvláštního předpisu,
- v případě církevních škol se finanční prostředky nevztahují na pořízení a zhodnocení dlouhodobého majetku, tato výjimka se však nevztahuje na výdaje na učební pomůcky.⁸

V kapitolním členění státního rozpočtu je rozhodujícím zdrojem financování regionálního školství kapitola 333 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Další zdroje pro financování školství obsahuje také kapitola všeobecná pokladní správa, odkud jsou poskytovány dotace obcím na provoz škol. (Valenta, 2004)

Ze státního rozpočtu lze poskytovat finanční prostředky na pokusná ověřování a na rozvojové programy, na úhradu nezbytných prokazatelných nákladů spojených s konáním závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek a absolutorií.

2.1.1.1. Kapitola 333 MŠMT

Dotace od ministerstva školství patří mezi hlavní příjmy škol, na které mají ze zákona nárok. Velmi záleží na strategii jednání o finančních prostředcích s odborem financování školství krajského úřadu a příslušné obce.

Finanční prostředky vyčleněné ze státního rozpočtu rozepisuje krajským úřadům Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Tyto prostředky jsou určeny předškolním zařízení, školám a školským zařízením zřizovaných MŠMT a KÚ, školám a školským zařízením jiných zřizovatelů s výjimkou těch, které jsou hrazeny z jiných zdrojů. (Francová, 2004)

Ministerstvo stanoví tzv. republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územími samosprávnými celky připadajícími na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta na kalendářní rok. Na základě těchto normativů rozepisuje a poskytuje

⁸ zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

krajským úřadům formou dotace na zvláštní účet kraje finanční prostředky vyčleněné ze státního rozpočtu na činnost škol a školských zařízení zřizovaných krajem nebo obcemi na výše uvedené výdaje. Ministerstvo také stanoví členění krajských normativů, ukazatele rozhodné pro jejich určení, jednotky výkonu pro jednotlivé normativy a vztah mezi nimi, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a zásady jejich zvýšení a zveřejnění.⁹

2.1.1.2. Ostatní kapitoly

Kromě kapitoly MŠMT jsou poskytovány finanční prostředky i z jiných kapitol. Dotace obcím na provoz škol jdou z kapitoly všeobecná pokladní správa. Mezi další kapitoly patří Ministerstvo vnitra (SOŠ ministerstva vnitra), Ministerstvo obrany (SOŠ ministerstva obrany), Ministerstvo zemědělství (SOU zřizovaná ministerstvem), Ministerstvo hospodářství (SOU zřizovaná ministerstvem) a Ministerstvo zdravotnictví (Střední zdravotnické školy).

2.1.2. Příspěvek na činnost

Školy jsou napojeny na rozpočet svého zřizovatele (obec, kraj) finančním vztahem, tzv. příspěvkem na provoz či investice.

2.1.2.1. Finance od kraje

Krajský úřad přiděluje finanční prostředky prostřednictvím rozpočtů obcí, přičemž při rozpisu vychází z návrhů předložených obecními úřady obcí s rozšířenou působností na území kraje. Rozpis se provádí včetně dohodovacího řízení do 30 dnů po obdržení rozpočtu od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Krajský úřad stanoví krajské normativy připadající na jednotku výkonu na kalendářní rok. Tyto normativy zohledňují místní podmínky a priority, které vychází ze závazně platných republikových normativů stanovených ministerstvem školství.

⁹ zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Dle školského zákona vychází krajský úřad při stanovení krajských normativů zejména z dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji, rámcových vzdělávacích programů nebo akreditovaných vzdělávacích programů pro vyšší odborné vzdělávání, rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické nebo přímé pedagogicko-psychologické činnosti, naplněnosti tříd, studijních skupin a oddělení v jednotlivých školách a školských zařízeních.

V rámci státní správy a samosprávy rozlišujeme samostatnou a přenesenou působnost kraje. Kraj v samostatné působnosti spravuje školy a školská zařízení, která zřizuje. Těmto organizacím zabezpečuje investiční výdaje a neinvestiční náklady kromě mzdových prostředků, učebnic, školních pomůcek a potřeb hrazených státem. Kraj jim může přispívat i na tyto výdaje hrazené státem. V přenesené působnosti ekonomicky zabezpečuje předškolní zařízení, školy a školská zařízení zřizované církvemi a zařazené do sítě škol a školských zařízení. Podobně přiděluje soukromým předškolním zařízením, školám a školským zařízením zařazeným do sítě finanční dotaci v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním předpisem.

Krajský úřad finančně vypořádává finanční prostředky státního rozpočtu, které poskytuje na činnosti škol a předává výsledky finančního vypořádání ministerstvu. Dále zpracovává a vyhodnocuje rozbor hospodaření s finančními prostředky státního rozpočtu.

Právnícká osoba vykonávající činnost školy, kterou zřizuje kraj, popřípadě svazek obcí, předkládá krajskému úřadu rozbor hospodaření s finančními prostředky státního rozpočtu. Veškerou agendu má na starosti odbor školství. Otázky financování, rozpisů peněz a finančních toků realizuje finanční oddělení. Zastupitelstvo kraje zřizuje jako svůj iniciativní orgán Výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost. Tento výbor musí být dle zákona o krajích zřízen vždy a musí být nejméně pětičlenný. Posuzuje a vyjadřuje se k síti škol a školských zařízení, studijních a učebních oborů a k jejich změnám v působnosti kraje v návaznosti na demografický vývoj a vývoj zaměstnanosti, předkládá návrhy na zkvalitnění péče poskytované školami a vyjadřuje se k záměrům a poskytování dotací v oblasti mládeže tělovýchovy a sportu, projednává zprávy o výsledcích výchovně vzdělávací činnosti škol, školských a předškolních zařízení a plní další úkoly v oblasti výchovy a vzdělání podle pověření zastupitelstva.

V územním obvodu krajského úřadu je zvolena školská rada, která se schází minimálně dvakrát ročně a svolává jí vedoucí odboru školství krajského úřadu. Rada se vyjadřuje k hospodaření s rozpočtovými prostředky a k rozpisu rozpočtových prostředků pro předškolní zařízení aj. V současné době působí v rámci krajských úřadů i Česká školní inspekce, která při své činnosti na školách kromě jiného kontroluje i efektivnost využívání hospodářských prostředků a dodržování právních předpisů v oblasti školství. (Francová, 2004)

2.1.2.2. Finance od obce

Obce potřebné finanční prostředky získávají jako globální dotaci ze státního rozpočtu, které jsou rozděleny prostřednictvím krajských úřadů.

Obce s rozšířenou působností zpracovávají návrhy rozpočtů finančních prostředků státního rozpočtu podle stanovených zásad, které stanoví ministerstvo a podle krajských normativů a předávají je krajskému úřadu, který následně přidělí finanční prostředky obcím. Obec také zpracovává a předkládá krajskému úřadu rozbor hospodaření s finančními prostředky.¹⁰

Právnícká osoba vykonávající činnost školy, kterou zřizuje obec, popřípadě svazek obcí, předkládá obci s rozšířenou působností rozbor hospodaření s finančními prostředky státního rozpočtu. Obec má vlastní majetek a finanční zdroje, se kterými si hospodaří samostatně, sestavuje si vlastní rozpočet a hospodaří podle něj. Obec zabezpečuje investiční výdaje a neinvestiční náklady kromě mzdových prostředků, učebnic, školních pomůcek a potřeb hrazených státem. Dále přiděluje finanční prostředky na mzdové výdaje, odvody do sociálních a zdravotních fondů a na ostatní náklady vyplývající z pracovně právních vztahů. Přerozděluje peníze na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí zdravotně postižených, na výdaje a učební pomůcky, na učebnice a školní potřeby, pokud se žákům poskytují bezplatně. (Francová, 2004)

¹⁰ zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

2.1.3. Financování soukromých a církevních škol

Soukromé školy dle zákona o soukromých školách poskytují vzdělání rovnocenné vzdělání získanému na státních školách. Soukromé školy získávají od státu prostřednictvím krajského úřadu dotace ve výši 90 % jako školy státní, podle normativu na jednoho žáka podle typu školy, avšak až na základě splnění požadovaných podmínek. Kromě toho soukromé školy mohou získat ještě mimořádné dotace. Většina soukromých škol vybírá od svých žáků školné, které dosahují až několik tisíc korun ročně. Tento postup je zejména v poslední době ze strany soukromých škol kritizován, především v souvislosti s tím, že stejné nároky nejsou kladeny při přidělování prostředků státním školám.

Církevní školy a školy náboženských společností mohou zřizovat a rušit pouze ty církve a náboženské společnosti, které jsou státem uznané a registrované příslušným orgánem státní správy. Financování církevních škol a zařízení se v zásadě řídí stejnými principy jako u škol státních. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy doporučilo, aby církevní školy byly účelovým zařízením církve s právním subjektivitou. Kontrolu hospodaření s poskytnutými prostředky ze státního rozpočtu a finanční vypořádání s těmito prostředky kontroluje krajský úřad. (Francová, 2004)

2.1.4. Samofinancování

Veškeré finanční prostředky, které škola potřebuje nedostává formou dotací od ministerstva. Některé finance si musí získat sama buď pedagogickou činností mimo školu nebo doplňkovou činností. Školy mohou vykonávat hospodářskou činnost v případě, že tato činnost není vykonávána na úkor jejich vlastních poslání a úkolů.

Doplňková činnost je taková činnost příspěvkové organizace, kterou provádí mimo svoji hlavní činnost, pro níž byla organizace zřízena. Je nutné odlišovat hlavní činnost od doplňkové, a to i účetně. Toto je požadavek zákona – doplňková činnost nesmí být provozována na úkor hlavní. Podmínkou provozování doplňkové činnosti je živnostenský list vydaný příspěvkové organizaci jako právnické osobě. (Valenta, 2004)

Možnosti, jak škola může sama získat finanční prostředky:

- zájmové kroužky, školní kluby, soubory, kurzy,
- pořádání školního plesu, koncerty, divadelní představení a jiná vystoupení žáků,
- pořadatelství některých celostátních popř. nadnárodních soutěží nebo přehlídek, které jsou zabezpečeny jinou institucí,
- v případě odborného zaměření školy se jedná o tzv. doplňkovou činnost, kterou jsou například školní cestovní agentury, hospody, kadeřnictví atd.

Školy mohou provádět i „práce na zakázku“, tento způsob získávání finančních prostředků nebývá však častý. S tímto se lze setkat pouze na odborných či vyšších školách, většinou jsou jejími realizátory učitelé školy. (Francová, 2004)

2.1.5. Ostatní způsoby získávání finančních prostředků

Mezi další způsoby získávání finančních prostředků patří například poplatky. Tyto poplatky se však týkají mateřských škol, školních družin a školních klubů, kde škola může vybírat příspěvek od rodičů nebo zákonných zástupců na částečnou úhradu neinvestičních nákladů. Tento příspěvek si nemůže určit sama škola, jeho výši upravuje obec obecně závaznou vyhláškou. Stanovuje se tak, aby nepřesáhla 30 % nákladů vynaložených na jedno dítě, rozdělených podle počtu dětí. Rodiče však mohou přispět na kroužek i finančním darem.

Prodej materiálu, pronájem majetku atd. může být další možností pro získání financí. Krajský úřad předepíše středním školám příjmy, které musí dosáhnout například za pronájem budov jiným subjektům. Většina škol hospodaří jako právnická osoba, hospodářský výsledek mohou tedy použít pro zlepšení svého hospodaření.

Pokud MŠMT neposkytne účelovou dotaci ze svého rozpočtu má škola možnost vytvářet vlastní zdroje na nákup či realizaci investic. Zřizovatel může škole jako příspěvkové organizaci krýt účetní odpisy v plné výši. (Francová, 2004)

2.1.6. Fundraising

Fundraising nebo-li vícezdrojové financování. Jedná se o řadu metod používaných při získávání finančních prostředků pro naši činnost. Je to zodpovědná a náročná práce a bylo by proto dobré, kdyby se na získávání financí podíleli všichni zaměstnanci školy. Byť jen třeba tím, že budou získávat další příznivce. Hlavní výhodou fundraisingu je, že tak získáváme peníze na činnost, kterou lze označit za nadstandardní. Škola může pro žáky udělat to, co by jinak nebylo možné (např. lepší vybavení učeben atd.) Také z daňového hlediska je to výhodné, škola z takto získaných peněz nemusí odvádět darovací daň. Jedná se jak o finance, tak i zboží nebo služby, převody starého zařízení. (Francová, 2004)

2.1.6.1. Metody fundraisingu

Škola má mnoho různých možností, jak zabezpečit finance pro svoji činnost:

- *členský příspěvek*: forma individuálního vkladu
- *speciální akce*: škola může pořádat různé akce, jako např. aukce, plesy, koncerty, čímž získá peníze
- *sponzoring*: darování a financování od podnikatelů
- *programy spolupráce*: podstatou je převzetí garance, patronace, záštity nad školou programem či projektem; garance může být spojena s poskytnutím finančního příspěvku či jiného daru
- *projekty, granty*: granty vyhlášené ministerstvem, státní správou či samosprávou, úřady, nadacemi, charitou a dalšími organizacemi, dávají školám možnost získat finanční prostředky, které jsou závislé na kvalitě přihlášených projektů a na realizaci
- *dotace přidělená v konkurzu*: státní správa stanoví oblast činnosti, kterou má v úmyslu podpořit, školy předkládají své projekty na které získají dotaci

direkt fundraising: získávání finanční podpory prostřednictvím přímého oslovení potenciálních dárců. (Francová, 2004)

2.1.6.2. Zdroje pro fundraising

Škola zabývající se fundraisingem by měla mít vypracovaný seznam možný dárců, který by měl být vybrán podle charakteru aktivity.

Mezi možné dárce lze zařadit:

- a) *Velké podniky a podnikatelé*, kteří mívají ve svém rozpočtu částky vyčleněné na sponzorskou činnost.
- b) *Malé firmy a drobní podnikatelé* disponují podstatně menšími prostředky. Nejlepší je žádat o naturálie nebo nabídnout protislužbu (např. vystoupení žáků).
- c) *Nadace, fondy* – existuje jen málo opravdových nadací, jejichž činnost spočívá v rozdělování peněz pro společensky prospěšné aktivity.
- d) *Individuální dárci* jsou ve společnosti označovány za tzv. mecenáše.
- e) *Orgány státní správy a samosprávy* – samospráva znamená pro města a obce možnost vlastních příjmů, se kterými mohou nakládat dle vlastního uvážení a dále tyto peníze přerozdělovat mezi neziskové a zájmové organizace v regionu.

Mezi *další zdroje* lze zařadit zahraniční, vládní a soukromé fondy. (Francová, 2004)

2.2. Rozdělení prostředků školám

Tato kapitola je věnována rozdělení finančních prostředků školám prostřednictvím státního rozpočtu. Důležitou otázkou je, jaká částka připadne na jednu školu a jak se peníze ze státního rozpočtu rozdělí jednotlivým školám.

2.2.1. Finanční normativ (dotační minimum)

Na rozdělování prostředků na běžné výdaje jednotlivým školám a zařízením se používá od roku 1992 tzv. normativní metoda, tj. dle průměrných neinvestičních výdajů připadajících na jednoho žáka. Podrobné předpisy pro použití normativní metody se každoročně pozměňují, základní princip však zůstává stejný. Objem prostředků určených pro danou konkrétní školu se určí jako násobek počtu žáků (popř. jiné normativní základny) a příslušného normativu. Ministerstvo školství stanovuje normativy jako roční objem neinvestičních výdajů a mzdových prostředků připadajících na dítě nebo žáka. Dále rozepisuje školským úřadům finanční prostředky na školství podle počtu dětí a žáků a stanovených normativů. Z prostředků získaných na základě příslušných normativů se zabezpečuje odměňování pedagogických pracovníků, výdaje na učební pomůcky, ale také na další výdaje. (Francová, 2004)

2.2.1.1. Klasifikace finančních normativů

Při rozdělování finančních prostředků školám se používá celá řada normativů.

1. Republikové normativy

Vyjadřují průměrný příspěvek státu na pokrytí nákladů na jednoho žáka na určitém typu školy nebo školním zařízení, jež byly stanoveny jako průměrné hodnoty pro celou zemi. Struktura republikových normativů je stanovena tak, aby mohl být uplatněn princip skládání dílčích normativů pro výpočet celkového objemu finančních prostředků pro příslušnou školu či školské zařízení. Finanční prostředky v podobě příslušných normativů následují žáka bez ohledu na povahu zřizovatele příslušného školského subjektu (není rozdíl mezi normativy pro žáky státních a soukromých škol). Pro handicapované žáky je normativ vyšší, to napomáhá tomu, aby tyto žáky školy neodmítaly. Pro financování učebních pomůcek, které mají charakter základních prostředků, je stanoven normativ na učební pomůcky hrazených z investičních prostředků. (Francová, 2004)

Základním principem normativní metody v úrovni rozpisů z MŠMT na jednotlivé kraje je stanovení republikových hodnot normativů:

- počtu žáků na jeden plný úvazek pedagoga (N_p),
- počtu žáků na jeden plný úvazek nepedagogického zaměstnance (N_o),
- variabilních ostatních neinvestičních výdajů na jednoho žáka ($ONIV_v$),
- fixních ostatních neinvestičních výdajů na jednu třídu (NIV). (Francová, 2004)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanovilo na kalendářní rok 2009 republikové normativy, které jsou zobrazeny v následující tabulce.

Tabulka 1: Soustava republikových normativů pro rok 2009

	NIV celkem Kč/žáka	MP vč. odvodů Kč/žáka	ONIV celkem Kč/žáka	z toho ORIENTAČNĚ:		Limit PZ Z./1000ž
				ONIV náhrady Kč/žáka	ONIV přímé Kč/žáka	
3 - 5 let	37 496	37 079	417	120	297	140,590
6 - 14 let	44 126	43 194	932	140	792	129,223
15 - 18 let *)	52 131	51 065	1 066	165	901	148,135
19 - 21 let	45 435	44 752	683	145	538	117,530
3 - 18 let v KZÚV	212 526	210 313	2 213	680	1 533	716,330

Zdroj: www.msmt.cz

2. Místní normativy

Místní normativy upravují republikové normativy, které co nejobektivněji zohledňují podmínky jednotlivých škol a školských zařízení v příslušných okresech. Místní normativy se všeobecně vyznačují podrobnějším členěním. Tyto normativy se také nazývají jako tzv. krajské normativy, které stanovují krajské úřady v místním dohodovacím řízení. Normativy jsou stanoveny jednotlivými krajskými úřady na základě vyhlášky č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů, pro jednotky výkonu realizované v jednotlivých druzích a typech škol a školských zařízení, zřizovaných kraji, obcemi nebo svazky obcí na území kraje. (Francová, 2004)

3. Pásmové normativy

Krajský úřad může místní normativ dále rozčlenit do několika pásem. Tím se pomáhá vyřešit nákladnější provoz zejména malotřídních škol. Školy stejného typu, kromě škol rozdělených do pásem, by měly mít v podstatě stejný normativ. Výše normativu pro jednotlivé typy škol je stanovena podle příslušných učebních plánů, počtu vyučovacích hodin a vyhlášky, určující maximální počet žáků ve třídách. Výše finančního normativu může být u stejného typu školy různá. Odchylka se pohybuje ve výši $\pm 10 \%$. Důvodem může být např. velikost budovy, druhy vytápění atd. (Francová, 2004)

4. Mzdové normativy

Tyto normativy regulují mzdovou úroveň zaměstnanců ve školství.

5. Normativy odpovídající velikosti škol

Stanovují se v oblasti základního školství. Normativy menších škol přitom bývají větší než normativ škol větších. Vychází se ze skutečnosti, že pokud škola splňuje zákonem stanovené podmínky pro existenci a stát má povinnost tuto školu financovat, musí zohlednit skutečnost, že mzdové náklady i náklady na jednoho žáka jsou objektivně větší u menších škol. (Francová, 2004)

2.2.2. Rozsah hrazených výdajů

Běžné výdaje, které ze zákona hradí stát se u různých stupňů škol liší, např. u mateřských a základních škol stát hradí mzdové a související výdaje (povinné odvody) a pouze malou část ostatních výdajů (část výdajů na učební pomůcky a část výdajů na další vzdělávání pedagogických pracovníků).

U středních škol stát hradí vedle výše uvedených výdajů i ostatní běžné výdaje s výjimkou těch, které hradí žáci (platby za stravování, ubytování) a dále u oborů učňovské přípravy také s výjimkou těch, které hradí firma, pro něž se učni připravují. U vysokých škol stát také přispívá normativně na všechny položky neinvestičních výdajů, které souvisejí s jejich hlavní vzdělávací činností.

Ve středním školství jsou normativy běžných (neinvestičních) výdajů stanoveny podle finanční náročnosti jednotlivých skupin studijních a učebních oborů. Rozpětí normativů je poměrně velké (např. k nejmenším patří normativy pro žáka gymnázií a obchodních akademií – kolem 25 000 Kč na žáka, k největším patří normativy pro žáka uměleckých oborů, které převyšují částku 65 000 Kč za rok). Normativy pro žáka vyšších odborných škol jsou stanoveny obdobným způsobem jako normativy pro střední školy. Vyšší odborné školy však na rozdíl od středních škol navíc mohou vybírat školné, které je omezeno vyhláškou. (Francová, 2004)

2.2.3. Volné prostředky

Volné prostředky tvoří asi 1 % neinvestičních (běžných) výdajů a rozepisují se normativně školským odborům v rámci schválení rozpočtu, ale také v relaci k objemu normativních neinvestičních výdajů příslušných školských úřadů. Odbory školství krajských úřadů používají prostředky zejména na financování aktivit, které se vymykají normování a je pro ně nutný zvláštní režim financování, pro vyrovnání požadavků vzniklých v dohodovacím řízení, které nelze vyřešit z normativních prostředků, na odstranění havarijních stavů budov škol, na zvýšené náklady matematických tříd gymnasií, které nejsou normativním rozpisem pokryty, pro řešení odlišností financování nákladů speciálního školství a na financování provozu nově vytvořených kapacit, přípravné třídy pro romské děti. (Francová, 2004)

3. Hospodaření a kontrolní systém středního školství

3.1. Hospodaření příspěvkové organizace

Všechny školy mají právní subjektivitu a hospodaří převážně jako příspěvkové organizace. Územní samosprávný celek zřizuje příspěvkové organizace pro takové činnosti, které jsou neziskové, jejich rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Tato organizace spravuje majetek, který je ve vlastnictví zřizovatele. Příspěvková organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní činností, přijatými z rozpočtu svého zřizovatele, svých fondů a dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých ze zahraničí. (Francová, 2004)

V devadesátých letech určoval rozpočtová pravidla všech veřejných rozpočtů ČR zákon č. 576/1990 Sb., rozpočtová pravidla republiky, po roce 2000 byla rozpočtová pravidla rozdělena do dvou předpisů, a to zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech republiky a zákon č. 250/2000 Sb., rozpočtová pravidla územních rozpočtů. V tomto zákoně jsou také obsažena pravidla pro hospodaření příspěvkových organizací. Důvodem pro odlišné řešení rozpočtových pravidel územních samosprávných celků byla i skutečnost, že došlo k výraznému zásahu do struktury organizací, jež mohou orgány veřejné správy zřizovat. (Valenta, 2004)

Organizace hospodaří s dotací na úhradu provozních výdajů, které jsou nebo mají být kryty z rozpočtu Evropské unie, včetně stanoveného podílu státního rozpočtu na financování těchto výdajů, s dotací na úhradu provozních výdajů podle mezinárodních smluv, na základě kterých jsou České republice svěřeny peněžní prostředky z finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru. Pokud se tyto prostředky nespotebují do konce kalendářního roku převádějí se do rezervního fondu jako zdroj financování v následujících letech a mohou se použít pouze na stanovený účel. V rezervním fondu se tyto zdroje sledují odděleně. Prostředky, které na stanovený účel nebyly použity, podléhají finančnímu vypořádání se státním rozpočtem za rok, ve kterém byl splněn účel, na který byla dotace poskytnuta.

Příspěvková organizace je povinna:

- plnit určené úkoly nejvhodnějším způsobem, dodržovat stanovené finanční vztahy ke státnímu rozpočtu,
- vynakládat peněžní prostředky, které má k dispozici, na účely, na které jsou určeny,
- dodržovat, aby úhrady, ke kterým se příspěvková organizace zaváže v účetním období, nepřekračovala její rozpočet na příslušné účetní období,
- pokud skutečná výše výnosů a nákladů v průběhu rozpočtového roku neodpovídá jejich rozpočtové výši a je předpoklad, že může být zhoršen rozpočtovaný hospodářský výsledek je organizace povinna učinit taková opatření, která zajistí jeho vyrovnání.

Úkony, které může příspěvková organizace učinit pouze se souhlasem svého zřizovatele:

- využití investičních úvěrů a půjček pro financování svých investičních potřeb,
- k překlenutí časového nesouladu mezi zdroji a potřebami může zřizovatel poskytnout návratnou finanční pomoc,
- ručit za závazky svého zřizovatele nebo jiných subjektů, které zřizovatel zřídil,
- pořizovat věci na splátky nebo smlouvu,
- přijímat cenné papíry jako protihodnotu za své pohledávky vůči jiným,
- vykonávání vedlejší (doplňkové) hospodářské činnosti, která by měla být zisková a měla by přinášet další finanční zdroje pro financování hlavní činnosti organizace.

Příspěvková organizace nesmí nakupovat cenné papíry a poskytovat dary jiným subjektům s výjimkou darů poskytovaných z FKSP. (Francová, 2004)

3.1.1. Rozpočet

Rozpočet zůstává tradičním a hlavním zdrojem financování územního samosprávného celku. Zákon dává možnost vytvářet pro podporu financování vlastních aktivit mimorozpočtové fondy, a to buď účelové nebo bez účelu.

kde: V – výkony (počet žáků / studentů)

NPp – normativní počet pedagogických zaměstnanců

NPo – normativní počet nepedagogických zaměstnanců

3. Stanovení limitu mzdových prostředků (MP):

Na počet zaměstnanců je určen limit mzdových prostředků, tj. platy vyplacené zaměstnancům na základě uzavřené pracovní smlouvy

$$MP = 12 \times \{ [NPp \times (1 - a - b) \times (K1 + K2)] + [NPo \times (1 - c - d) \times (K3 + K4)] \}$$

kde: a – podíl prostředků na přesčasovou práci pedagogů

b – podíl prostředků na ostatní platby pedagogů

c – podíl prostředků na přesčasovou práci pedagogů

d – podíl prostředků na ostatní platby nepedagogů

K1 – průměrná měsíční nároková složka platu pedagoga

K2 – průměrná měsíční nenároková složka platu pedagoga

K3 – průměrná měsíční nároková složka platu nepedagoga

K4 – průměrná měsíční nenároková složka platu nepedagoga

4. Limit prostředků na ostatní platby za odvedenou práci (OON):

Jedná se o ostatní platy za práci externích pracovníků na základě dohod o provedení práce. Tento ukazatel souvisí s mzdovými prostředky

$$OON = 12 \times \{ [NPp \times b \times (K1 + K2)] + [NPo \times d \times (K3 + K4)] \}$$

5. Vyčíslení potřebných finančních prostředků na zákonné odvody na určitý limit mzdových prostředků.

Jedná se o povinné odvody na sociální a zdravotní pojištění, které platí organizace za zaměstnanci, o zákonné pojištění odpovědnosti organizace za škodu odváděné ze zákona pojišťovně Kooperativa, ale také sem patří odvody do FKSP ve výši 2 % z vyplacených mezd.

6. Stanovení normativního objemu ostatních neinvestičních výdajů (ONIV):

ONIV zahrnují výdaje na učební pomůcky, učebnice a školní potřeby, pokud se žákům poskytují bezplatně, výdaje na další vzdělávání pedagogů, cestovné. Do tohoto ukazatele se řadí i dotace soukromým školám.

3.1.1.2. Hospodaření podle rozpočtu

Tato část stanovuje logickou a přirozenou kompetenci zřizovatelů vykonávat kontrolu hospodaření jimi zřízených příspěvkových organizací. Jde o právo i povinnost a v tomto případě je hlavním cílem kontrola, zda organizace dodržují stanovené závazné ukazatele a zda hospodaří podle rozpočtu. Obecně platí, že nedodržení stanoveného závazného ukazatele je jeden z nejvážnějších prohřešků proti rozpočtové kázní. Jedinou možností, jak řešit okamžitý rozpor mezi výší stanoveného ukazatele a rozpočtovou potřebou vyplývající z provozních podmínek, je požádat zřizovatele o schválení rozpočtového opatření, což představuje změnu schváleného rozpočtu, resp. změnu stanovených závazných ukazatelů rozpočtu. Takové rozpočtové opatření zákon umožňuje z organizačních změn (např. sloučení více škol), pokud se jedná o metodické důvody (např. vyvolané změnou předpisů) nebo z věcných důvodů (např. neočekávaná změna výkonů). (Valenta, 2004)

3.1.2. Finanční vztahy mezi příspěvkovou organizací a zřizovatelem

Rozpočet zřizovatele příspěvkové organizace zprostředkovávají její vztah ke státnímu rozpočtu nebo rozpočtu kraje. Finanční prostředky dostává škola prostřednictvím rozpočtových limitů, které jsou otvírány nejvýše na období jednoho čtvrtletí.

Finanční vztahy stanovené zřizovatelem jsou:

a) Příspěvek na provoz ze státního rozpočtu

Na rozpočet svého zřizovatele jsou příspěvkové organizace napojeny příspěvkem na provoz, který je určen k doplnění chybějících zdrojů a na financování běžných potřeb, ale také investičními dotacemi.

b) Individuální a systémové dotace na financování programů a akcí

Dotace poskytnuté na financování reprodukce majetku jsou čerpány přímou úhradou potřeb akce financované formou individuální dotace a okruhu potřeb financovaných v rámci systémové dotace z příslušného rozpočtového výdajového účtu.

c) Návratná finanční výpomoc

K dočasnému krytí svých potřeb může příspěvková organizace požádat zřizovatele o návratnou finanční výpomoc

d) Odvod z odpisů

Stanovuje ho zřizovatel v případě, kdy se omezuje (popř. ruší) činnost organizace.

e) Odvod z provozu

Stanoví zřizovatel tehdy, jestliže výnosy překračují náklady. Výše příspěvku na provoz nebo výše odvodu z provozu se stanoví jako rozdíl objemu rozpočtovaných nákladů a výnosů hlavní činnosti. (Francová, 2004)

Pokud příspěvková organizace vytváří ve své doplňkové činnosti zisk, může jej použít jen ve prospěch své hlavní činnosti. Podle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů může zřizovatel organizaci povolit jiné využití tohoto zdroje.

Vztah rozpočtu příspěvkové organizace k rozpočtu zřizovatele lze během roku změnit v neprospěch příspěvkové organizace jen ze závažných, objektivně působících příčin.

3.1.3. Peněžní fondy

Hospodářský výsledek se zjišťuje při sestavení účetní závěrky jako rozdíl celkových nákladů a výnosů. Dojde-li ke ztrátě, je zřizovatel povinen projednat s organizací zabezpečení úhrady zhoršeného hospodářského výsledku do konce roku, a to úhradou z rezervního fondu, z rozpočtu kapitoly zřizovatele (v případě nedostatku prostředků v rezervním fondu) nebo ze zisku po zahrnutí příspěvku na provoz nebo odvod z provozu (v případě nedostatku prostředků ani v rozpočtu kapitoly zřizovatele). V případě zisku (po uhrazení ztráty z minulých let) vytváří příspěvková organizace následující peněžní fondy:

a) Rezervní fond

Schvaluje ho zřizovatel a slouží k hmotné zainteresovanosti organizace jako celku. Je snižen o převody do fondu odměn, jeho zdrojem mohou být také dary. Tento fond příspěvková organizace používá:

- k rozvoji své činnosti,
- k časovému překlenutí rozdílu mezi náklady a výnosy,
- k úhradě sankcí,
- k úhradě ztráty z minulých let,
- jeho část může být použita i k posílení investičního fondu.

b) Investiční fond

Investiční fond vytváří příspěvkové organizace k financování svých investičních potřeb, a to k financování investičních výdajů (investičních příspěvků), k úhradě

investičních úvěrů (půjček), k odvodu do rozpočtu zřizovatele nebo k posílení zdrojů na financování údržby a oprav majetku. Fond je tvořen:

- odpisy hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku,
- investiční dotace z rozpočtu zřizovatele,
- investiční příspěvky ze státních fondů,
- výnosy z prodeje hmotného majetku, dary a příspěvky,
- povolené převody z rezervního fondu.

c) Fond odměn

Doplňuje se do výše 20 % zlepšeného hospodářského výsledku, nejvýše do 20 % limitu prostředků na platy.

d) Fond kulturních a sociálních potřeb (FKSP)

Je tvořen základním přídělem na vrub nákladů organizace z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy. Příděl do fondu činí 2 % z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů (popř. na mzdy, náhrady mezd a odměny za pracovní pohotovost). Dalšími příjmy fondu mohou být také náhrady škod, pojistná plnění od pojišťovny nebo peněžní či jiné dary.

Tento fond slouží k zabezpečení kulturních a sociálních potřeb zaměstnanců v pracovním poměru, popř. i důchodcům, kteří při prvním odchodu do důchodu u organizace pracovali, ale také rodinným příslušníkům zaměstnanců či jiným fyzickým a právnickým subjektům. Z FKSP lze poskytnout:

- příspěvky na provoz zařízení, které slouží kulturnímu a sociálnímu rozvoji zaměstnanců (např. rekreace, rehabilitace),
- půjčky na bytové účely (na koupi bytového zařízení),
- příspěvek na závodní stravování, výměnné akce,
- penzijní připojištění,
- příspěvek odborové organizaci,
- dary (věcné i peněžité). (Francová, 2004)

3.2. Kontrolní systém

Kontrola zahrnuje veškeré aktivity, jimiž je zjišťováno, zda dosahované výsledky odpovídají výsledkům plánovaným. Kontrola bývá rozlišována jako vnitřní a vnější. (Dvořáček, 2000)

Kontrola je včasné zjištění odchylek od původního záměru, jejich rozbor a přijetí závěrů k nim. Odchylky mohou být pozitivní (kdy bylo dosaženo lepších výsledků) nebo negativní (došlo k neplnění norem, pravidel apod.). Každá kontrola by měla být hospodárná, ale také dostatečně kvalitní. Předpokladem je dobrá znalost kontrolovaného procesu, znalost zejména kritických míst z pohledu všech zdrojů, kontrola by měla být důsledná. (Šebestová, 2008)

3.2.1. Audit

Audit představuje specifický kontrolní proces a mechanismus, které mají zajistit, aby hospodaření rozpočtování a využívání zdrojů odpovídalo legislativě, sledovalo cíle stanovené zákonodárným sborem a vládou. Členění na vnější a vnitřní audit vychází ze skutečnosti, zda je audit vykonáván externím subjektem (auditorem, státními orgány) nebo zda je prováděn organizačním prvkem zakomponovaným do organizační struktury dané instituce. Výstupy externího auditu jsou určeny pro veřejnost. (Dvořáček, 2000)

3.2.2. Vnitřní kontrola

Vnitřní kontrola je synonymem pro kontrolní mechanismy v rámci organizace. Podporuje účinnost, redukuje riziko ztrát hodnoty aktiv a pomáhá zaručovat věrnost (spolehlivost) finanční situace. Cílem této kontroly je odhalovat ve zvoleném čase jakékoliv odchylky od cílů stanovených organizací.

Vnitřní kontrola může pomoci organizaci v dosahování jejích cílů z hlediska rentability a výkonu a zabránit ztrátě zdrojů. Může pomoci při získávání věrných finančních informací a může posílit důvěru v to, že organizace dodržuje příslušné zákony a normy, vyhýbá se všemu, co může škodit její pověsti a jiným důsledkům. Může pomoci organizaci v tom, aby šla tam, kam chce a vyhnula se nebezpečí a překvapení na cestě. (Dvořáček, 2000)

Vnitřní kontrolní systém zahrnuje řídicí kontrolu a interní audit.

3.2.2.1. Řídící kontrola

K tomu přispívá rozsah odpovídajících pravomocí a odpovědností vedoucích a ostatních zaměstnanců při nakládání s veřejnými prostředky. Oddělují se pravomoci a odpovědnost při přípravě, schvalování, provádění a kontrole operací, zejména ve vztahu k výběrovým řízením, uzavírání smluv, vzniku závazků, platbám a vymáhání pohledávek. Vnitřní systém musí zabezpečit, aby o všech operacích a kontrolách byl proveden záznam a byla vedena příslušná dokumentace. Také sleduje a zajišťuje plnění rozhodujících úkolů orgánu veřejné správy k dosažení schválených záměrů a cílů.

Pro zaměření předběžné kontroly, jakož i pro její výkon se uplatní kontrolní postupy jako při finanční kontrole. Zjistí-li správce rozpočtu nebo hlavní účetní, že operace byla provedena bez předběžné kontroly, oznámí své zjištění písemně vedoucímu orgánu veřejné správy. Ten je povinen přijmout opatření k prověření této nekontrolované operace a opatření k zabezpečení řádného výkonu předběžné kontroly. Průběžnou a následnou kontrolu provádějí vedoucí, kteří zajišťují přímé uskutečňování operací při hospodaření s veřejnými prostředky. Zjistí-li se během kontroly, že s veřejnými prostředky je nakládáno ne hospodárně, neefektivně a neúčelně nebo v rozporu s právními předpisy, oznámí své zjištění písemně vedoucímu, který je povinen přijmout opatření k nápravě zjištěných nedostatků a opatření k zabezpečení řádného výkonu této kontroly. (Šebestová, 2008)

3.2.2.2. Interní audit

Součástí vnitřního kontrolního systému je také interní audit. Interní audit uvnitř orgánu veřejné správy zajišťuje funkčně nezávislý útvar, případně k tomu zvlášť pověřený zaměstnanec. Interní audit je nezávislé a objektivní přezkoumávání a vyhodnocování operací a vnitřního kontrolního systému. (Šebestová, 2008)

3.2.3. Vnější kontrola

Pro kontrolní mechanismy, které existují vně organizace, se používá označení vnější kontrola. K nositelům vnější kontroly patří například finanční úřady (při kontrole daňových povinností), banka (při kontrole plnění úvěrového procesu), hasiči (při kontrole dodržování požárních předpisů), instituce zabývající se bezpečností a hygienou práce, stát (při kontrolách čerpání státních dotací či subvencí apod. (Dvořáček, 2000)

4. Metodika

Začátek literární rešerše ukazuje vývoj středního školství v České republice, zřizovatelé škol a právní postavení škol. V další části jsou vymezeny základní druhy výdajů a ukazatele při financování školství, charakterizovány možné způsoby financování středních škol a rozdělení prostředků jednotlivým školám prostřednictvím státního rozpočtu. Poslední část je věnována hospodaření příspěvkové organizace podle rozpočtu a také kontrolnímu systému používanému ve školství.

Teoretická východiska budou aplikovány na nejmenovanou střední školu, která vznikla 1. 7. 2007 sloučením dvou středních odborných učilišť. V praktické části bude charakterizována hlavní a doplňková činnost střední školy.

Pro provedenou analýzu finančního hospodaření budou k dispozici výkazy rozvahy a zisku a ztráty za jednotlivé roky 2005 – 2009, přičemž do r. 2007 za každou školu jednotlivě. Cílem analýzy finančního hospodaření bude posoudit, zda jsou jednotlivé způsoby financování pro danou střední školu dostatečné. Především pomocí analýzy jednotlivých zdrojů financování, které má škola k dispozici a vývojem příjmů a výdajů za jednotlivá léta. Z analýz jak výnosů, nákladů, ale i finanční analýzy by mělo být patrné, zda sloučení prospělo či nikoli.

Současně bude popsán kontrolní systém využívající vybranou střední školou.

5. Charakteristika vybrané střední školy

Střední škola AB je zřízena krajem. Vznikla roku 2007 sloučením dvou odborných učilišť – SOU A a SOU B.

SOU A vzniklo roku 1883, kdy byla zahájena výuka prvních kupeckých učňů, kde se vyučovala nauka o zboží, živnostenské počty či živnostenské účetnictví. V 19. století měla škola pro své budoucí žáky tzv. přípravku, kde se zdokonalovali ve čtení, psaní a počtech. V průběhu let škola prošla vývojem od kupecké školy k SOU obchodnímu, které nabízelo obory jako je prodavač, kuchař, číšník, obchodník. Novým oborem 21. století je management obchodních firem a sportovních klubů. Pro absolventy tříletých oborů vzdělání je možnost dvouletého denního studia v nástavbovém oboru podnikání, který je zakončen maturitní zkouškou. Výuka na SOU B byla zahájena zhruba ve 30. letech 20. století, kde byl kadeřník stěžejním oborem. V průběhu let vznikly další službové obory: kosmetička, zahradník, obuvník, krejčí a fotograf. Zájemci z oboru kadeřník mohli své vzdělání rozšířit ve dvouletém nástavbovém studiu zakončeném maturitní zkouškou. Po sloučení obou škol došlo k rozšíření nabídky oborů vzdělání o čtyřletý obor zahradnictví, který je zaměřen na projektování a úpravu zahrad. Změnou prošel také obor fotograf, který bude zakončen maturitní zkouškou.

Hlavní a vedlejší činnost

Organizace vykonává činnost střední školy. Jejím hlavním účelem je výchova a vzdělávání žáků. Předmětem hlavní činnosti je rozvoj vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání důležité pro osobní rozvoj jedince. Poskytuje žákům obsahově odborné vzdělání spojené se všeobecným vzděláním a upevňuje jejich hodnotovou orientaci. Uskutečňuje odborné kurzy, kurzy jednotlivých předmětů nebo jiných ucelených částí učiva nebo pomaturitní specializační kurzy za úplaty.

Organizace je oprávněna provádět doplňkovou činnost pouze za předpokladu, že realizace doplňkové činnosti nenaruší plnění hlavního účelu organizace. Škola může vykonávat tyto činnosti:

- hostinská činnost,
- činnost podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců,
- pořádání odborných kurzů, školení a jiných vzdělávacích akcí,

- koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej,
- provádění rekvalifikací v oborech dle Rozhodnutí MŠMT.

Teoretická výuka probíhá na třech budovách, praktická výuka na jednotlivých pracovištích příslušných oborů. Kapacita školy je 1450 žáků.

Přehled oborů, vč. počtu žáků

1) Čtyřleté obory zakončené maturitní zkouškou

Sportovní a obchodní management	160 žáků
Fotograf	30 žáků
Kosmetické služby (Kosmetička)	108 žáků
Zahradnictví	20 žáků

2) Tříleté obory zakončené závěrečnou zkouškou a výučním listem

Aranžér	22 žáků
Fotograf – dobíhající obor	40 žáků
Kadeřník	246 žáků
Kuchař - číšník	144 žáků
Prodavač	78 žáků
Zahradník	44 žáků

3) Dvouleté nástavbové studium zakončené maturitní zkouškou

Podnikání	61 žáků
Vlasová kosmetička – dobíhající obor	51 žáků

6. Hospodaření s finančními prostředky střední školy

Příspěvková organizace hospodaří s finančními prostředky dle zákona o rozpočtových pravidlech. Jedná se především o přijaté dotace, dále o peněžní prostředky získané vlastní činností (produktivní práce, doplňková činnost), vlastní fondy či přijaté peněžní dary. Tato část bude věnována rozboru jednotlivých výnosů, nákladů, hospodářského výsledku, aktiv, pasiv, ale také finanční analýze. Při finanční analýze budu vycházet z knihy Finanční analýza municipální firmy od I. Kraftové.

6.1. Výnosy

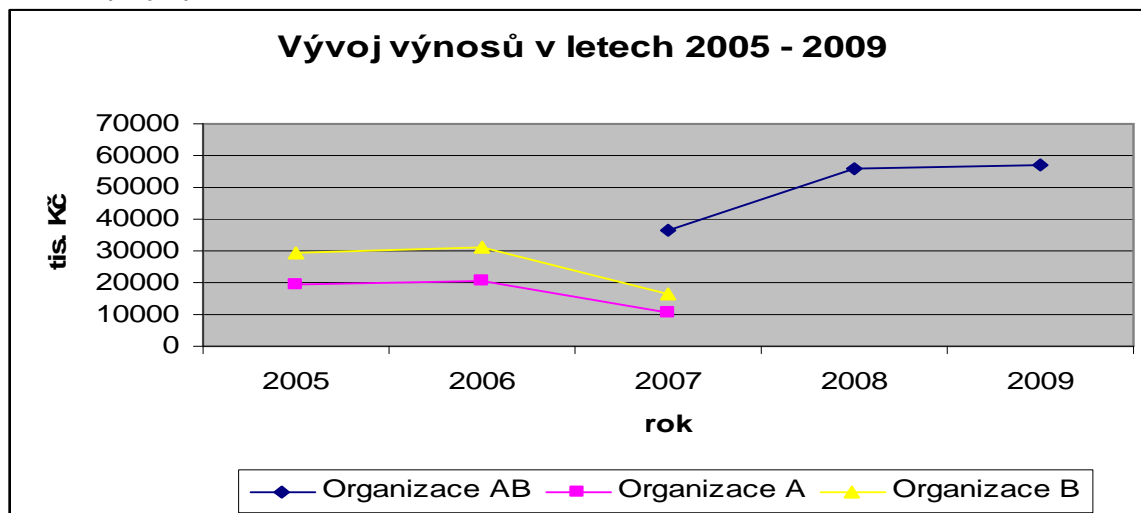
Škola, jako příspěvková organizace, získává finanční prostředky především prostřednictvím provozních dotací. Dotace lze rozdělit na dotace ze státního rozpočtu a na finance z vlastních prostředků kraje, přičemž větší část takto získaných financí tvoří dotace ze státního rozpočtu, a to průměrně okolo 82 %, které slouží na mzdy, odvody do FKSP, OON, odvody sociálního a zdravotního pojištění a ostatní neinvestiční výdaje. MŠMT rozepisuje finanční prostředky prostřednictvím republikových normativů (přímo úměrně počtu žáků). Příslušný kraj rozepisuje příspěvky na provoz s ohledem na výši jejich základních potřeb (= ne normativně).

Výnosy jednotlivých let jsou uvedeny v tabulce 2 v tis. Kč, v tabulce 3 v procentním zastoupení. Podrobný rozbor jednotlivých zdrojů výnosů pro každý rok a organizaci ukazují grafy 2 - 10.

Tabulka 2: Výnosy v tis. Kč

Rok	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007AB	2008AB	2009AB
Tržby z prodeje služeb	1 077,21	3 283,45	1 012,61	3 294,68	330,51	2 027,23	1 977,26	4 278,42	3 373,39
Změna stavu zásob	0,00	47,89	0,00	57,40	0,00	22,60	38,02	77,36	65,05
Úroky	3,47	46,26	2,75	56,83	0,98	18,84	3,45	4,56	4,00
Kurzové zisky	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,36	0,42	0,01
Zúčtování fondů	139,62	0,00	149,55	0,00	0,00	175,00	6,18	529,02	0,00
Jiné ostatní výnosy	0,00	529,56	6,33	908,50	13,25	230,82	432,60	467,01	864,30
Příspěvky a dotace na provoz	18 004,41	25 433,82	19 312,62	27 093,72	10 308,28	13 854,37	34 062,84	50 348,47	52 978,84
Výnosy celkem	19 224,71	29 340,98	20 483,86	31 411,13	10 653,02	16 328,86	36 520,71	55 705,26	57 285,59

Graf 1: Vývoj výnosů v letech 2005 - 2009

Tabulka 3: Procentní podíl jednotlivých druhů výnosů na celkových výnosech

Rok	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007AB	2008AB	2009AB
Tržby z prodeje služeb	5,6%	11,2%	4,9%	10,5%	3,1%	12,4%	5,4%	7,7%	5,9%
Změna stavu zásob	0,0%	0,2%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Úroky	0,0%	0,2%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Kurzové zisky	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Zúčtování fondů	0,7%	0,0%	0,7%	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	0,9%	0,0%
Jiné ostatní výnosy	0,0%	1,8%	0,0%	2,9%	0,1%	1,4%	1,2%	0,8%	1,5%
Příspěvky a dotace na provoz	93,7%	86,7%	94,3%	86,3%	96,8%	84,8%	93,3%	90,4%	92,5%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

V grafu 1 je vidět vývoj výnosů v jednotlivých letech. Z grafu je zřejmé, že organizace B dosahovala výnosy větší, což bylo jednak vyvoláno tím, že tato škola byla po stránce struktury žáků i učitelů větší, a proto měla nárok na vyšší dotace, ale měla také větší tržby z prodeje služeb, a to zejména z produktivní práce. Největší část výnosů tvoří dotace.

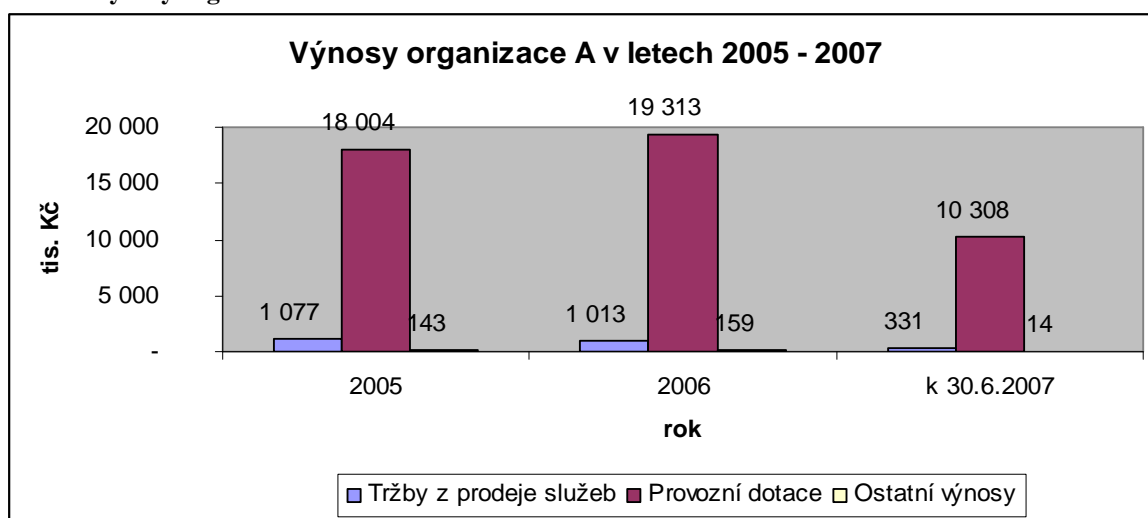
Nejvýznamnější formou samofinancování škol jsou tržby z prodeje služeb zastoupeny tržbami z produktivní práce (tržby při poskytování např. kadeřnických služeb atd.), ale patří sem také tržby za doplňkovou činnost tvořící pouze nepatrnou část. Mezi ostatní způsoby získávání financí patří prostředky získané z pronájmu budov, kde se jedná o státní majetek, proto záleží na rozhodnutí kraje, zda tyto prostředky organizaci ponechá na opravy pronajatého majetku nebo odvede svému zřizovateli. Také jsou zde zahrnuty dary, úroky a ostatní výnosy.

Dále je z grafu patrné, že spojení hospodaření škol prospělo, jelikož od spojení výnosy rostou. Růst výnosů po spojení je dán vyššími dotacemi v návaznosti na rozšíření nabídky stávajících oborů.

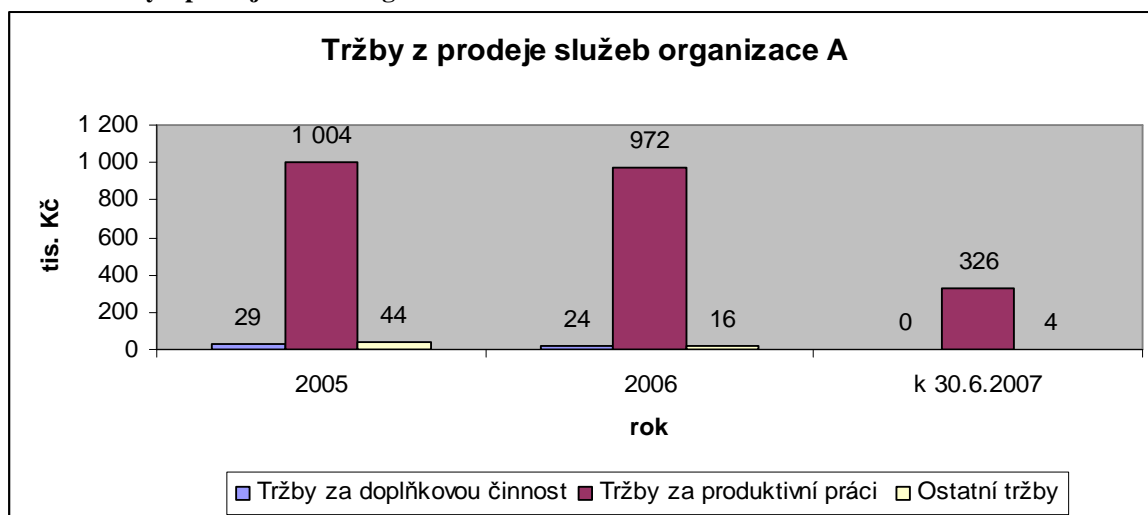
Organizace A

Výnosy organizace A, tržby z prodeje služeb a ostatní výnosy této organizace jsou zobrazeny v grafech 2 – 4.

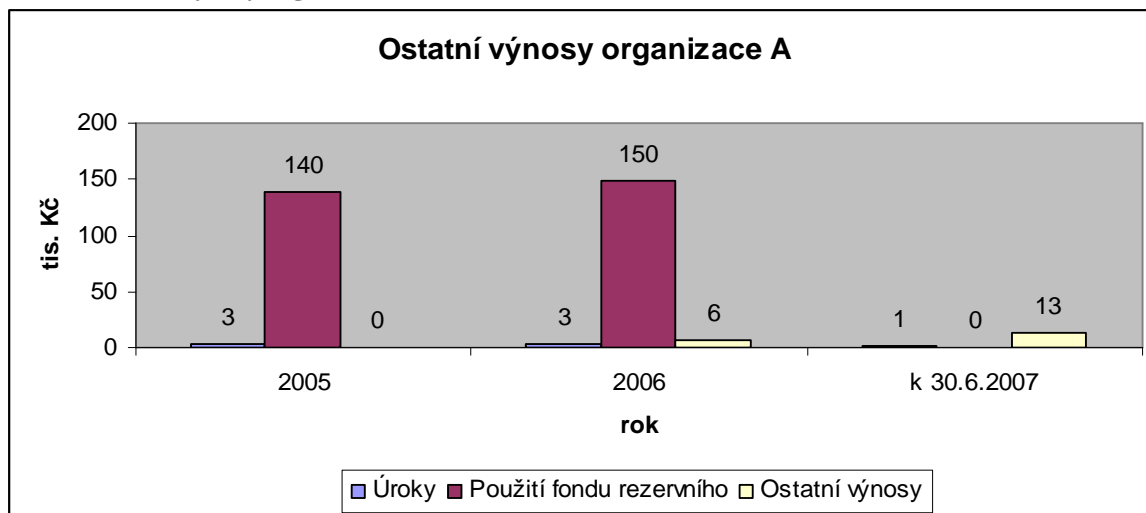
Graf 2: Výnosy organizace A v letech 2005 - 2007 v tis. Kč

Graf 3: Tržby z prodeje služeb organizace A v letech 2005 - 2007 v tis. Kč

Graf 4: Ostatní výnosy organizace A v letech 2005 - 2007 v tis. Kč

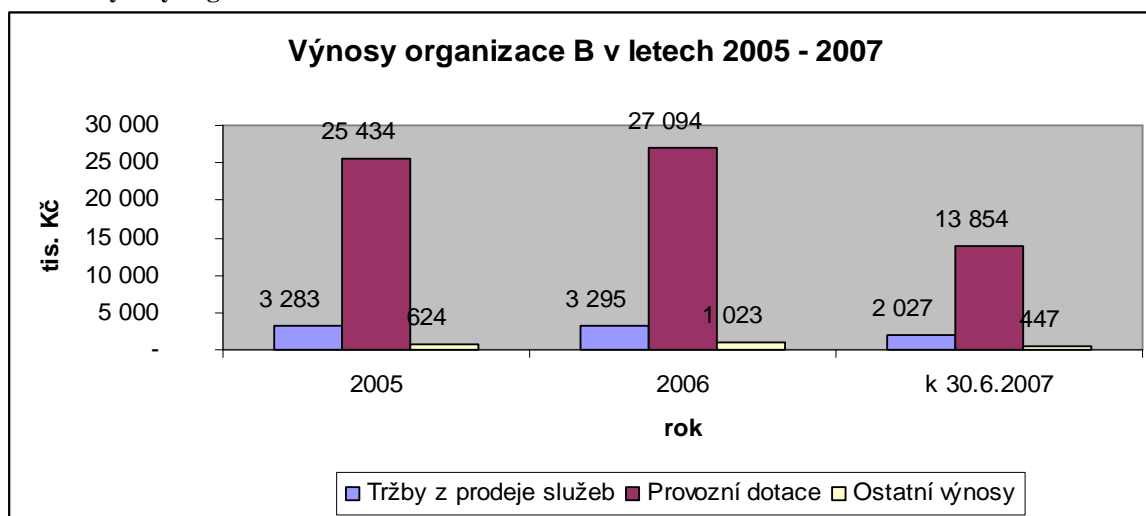

U organizace A tvořily dotace více jak 90 % veškerých výnosů. Největší část tržeb z prodeje služeb zastupovaly tržby za produktivní práci. Tržby z doplňkové činnosti tvoří pouze nepatrnou část, v roce 2007 organizace z této činnosti neměla žádné tržby. Nejmenší část zastupuje skupina ostatních výnosů, kam jsem zařadila úroky, ostatní výnosy a použití rezervního fondu, který organizace používala v letech 2005 a 2006 pro vyrovnání hospodářského výsledku (tzn. aby nevykazovala ztrátu).

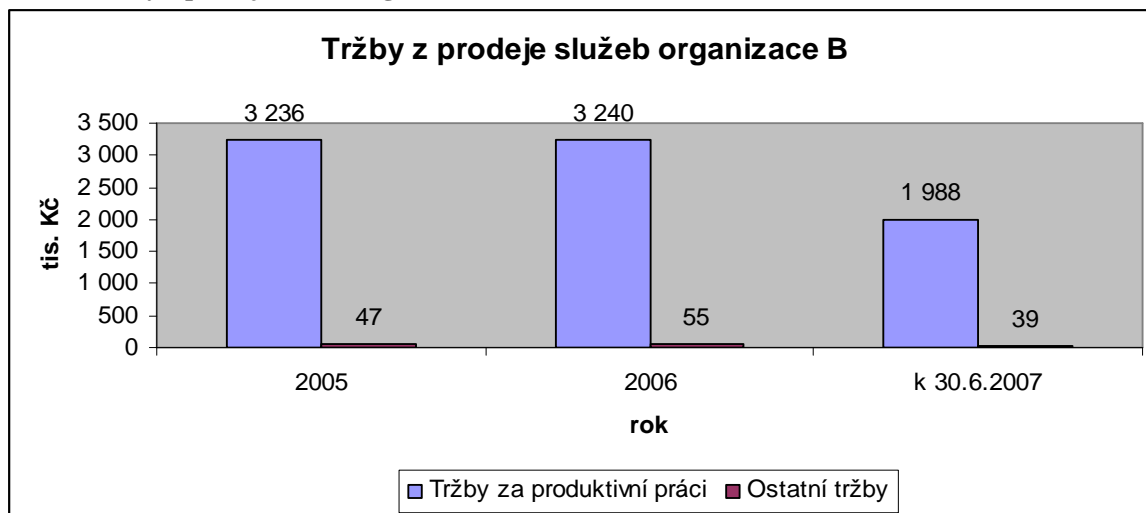
Organizace B

Graf 5 zobrazuje vývoj výnosů organizace B za hodnocená léta. Grafy 6 a 7 zachycují rozbor tržeb z prodeje služeb a ostatních výnosů organizace B.

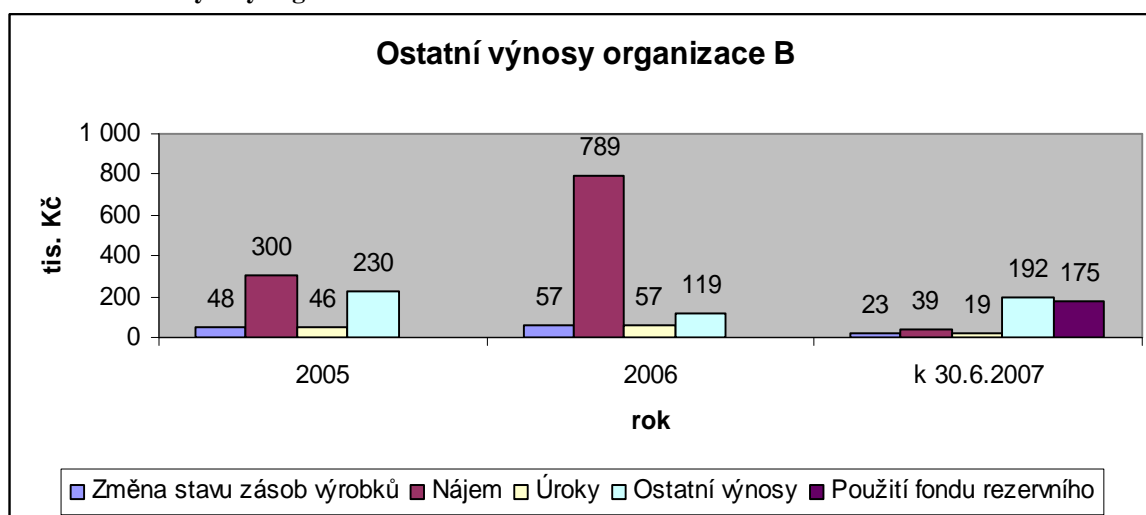
Graf 5: Výnosy organizace B v letech 2005 - 2007 v tis. Kč

Graf 6: Tržby z prodeje služeb organizace B v letech 2005 - 2007 v tis. Kč

Graf 7: Ostatní výnosy organizace B v letech 2005 - 2007 v tis. Kč

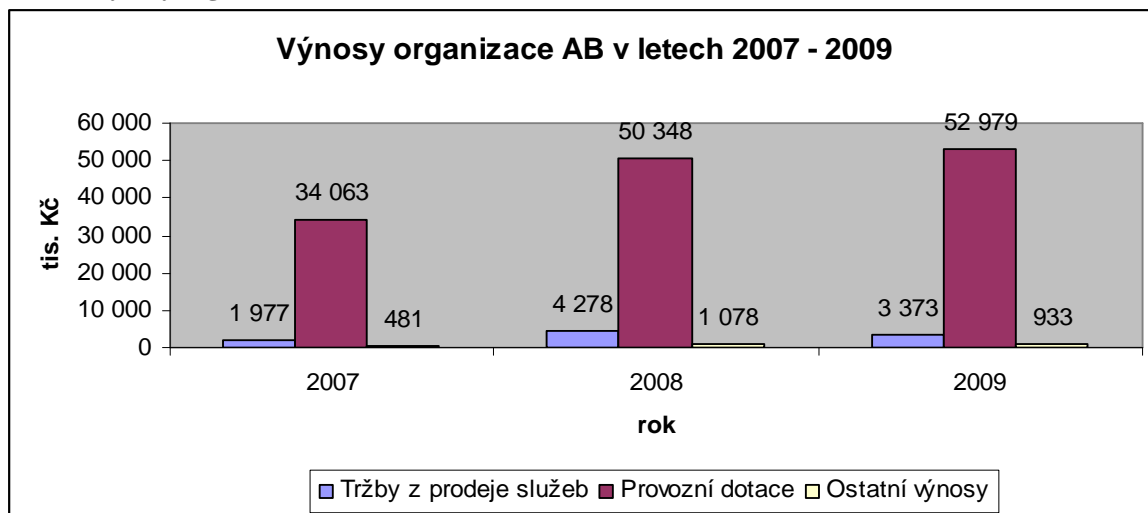

Výnosy organizace B jsou také tvořeny z největší části dotacemi (v roce 2005 a 2006 to bylo 87 % a v roce 2007 o něco méně, a to 85 % z celkových výnosů). Organizace B je více schopna získávat sama finanční prostředky než škola A, jak vyplývá i z předchozích grafů. Organizace nemá doplňkovou činnost, takže tržby z prodeje služeb jsou tvořeny převážně z tržeb za produktivní práci žáků. Ostatní tržby, kam lze zařadit např. tržby za opis vysvědčení jsou velmi nepatrné. Ostatní výnosy zastupují z největší části nájemné. V roce 2007 je větší změnou použití účtu zúčtování fondu rezervního, do této doby se zde tento účet nevyskytoval.

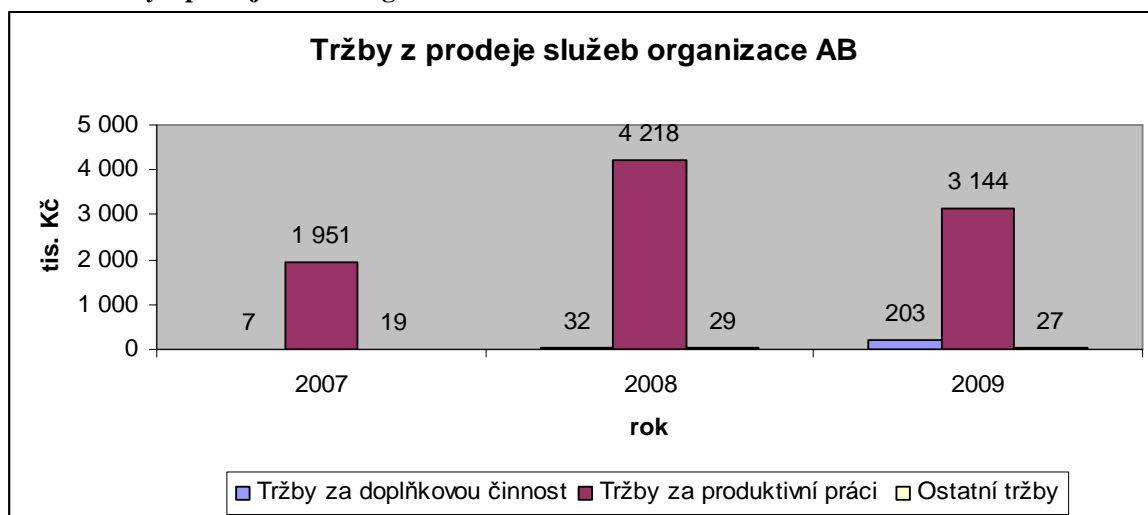
Organizace AB

Výnosy již spojené organizace AB ukazují grafy 8 – 10.

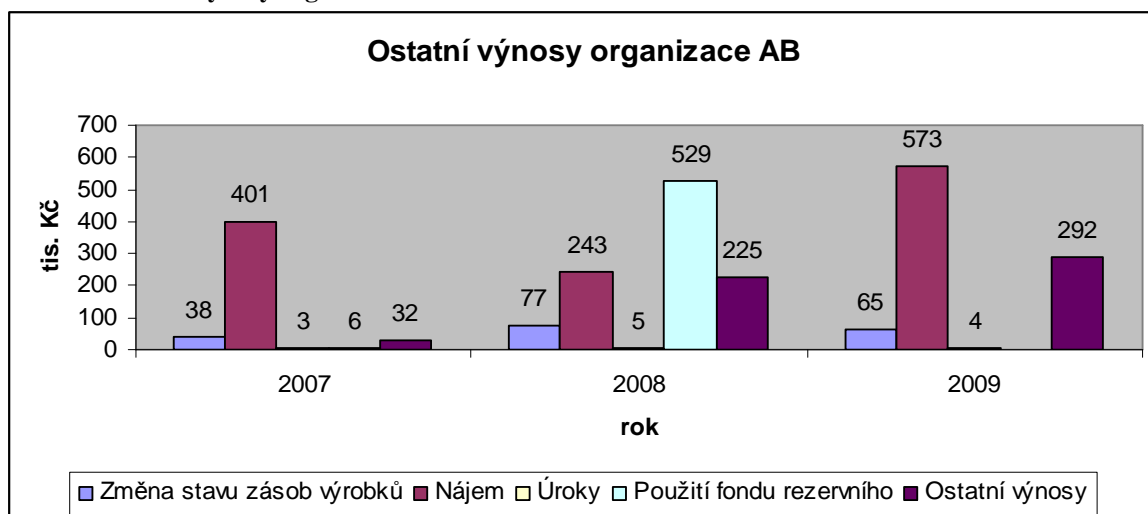
Graf 8: Výnosy organizace AB v letech 2007 - 2009 v tis. Kč

Graf 9: Tržby z prodeje služeb organizace AB v letech 2007 - 2009 v tis. Kč

Graf 10: Ostatní výnosy organizace AB v letech 2007 - 2009 v tis. Kč

Po sloučení škol tvoří dotace 90 % a více. Tržby z prodeje služeb opět nejvíce zastupují tržby za produktivní práci. Tržby za doplňkovou činnost a ostatní tržby tvoří pouze malé procento z tržeb za služby. V letech 2007 a 2009 největší část ostatních výnosů bylo nájemné. V roce 2008 byl použit rezervní fond v částce 529 000 Kč k vyrovnaní hospodářského výsledku.

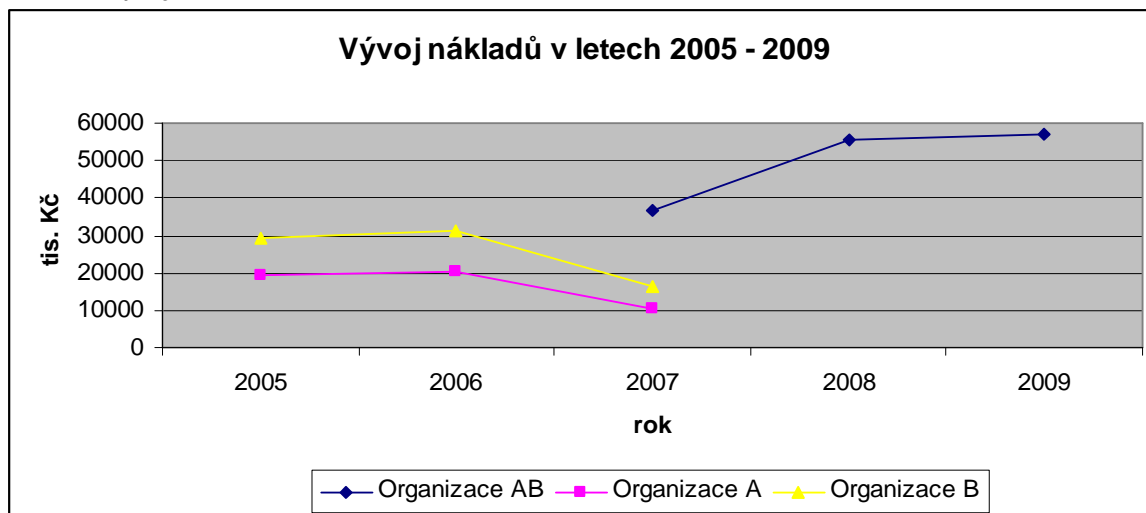
6.2. Náklady

Celkové náklady jsou uvedeny v tabulce 4 v tis. Kč a v tabulce 5 v procentním zastoupení. Vývoj těchto nákladů je zobrazen v následujícím grafu.

Tabulka 4: Náklady v tis. Kč

Rok	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007AB	2008AB	2009AB
Spotřeba materiálu	767,86	2 951,38	1 019,98	2 840,54	311,52	1 635,12	1 873,97	3 576,90	3 289,30
Spotřeba energie	541,14	1 540,85	523,03	1 668,29	293,74	847,93	1 357,98	2 493,57	2 772,90
Opravy a udržování	46,37	1 122,55	102,28	1 028,68	25,34	130,12	962,86	595,16	826,15
Cestovné	67,18	40,77	241,23	47,66	59,81	29,53	110,79	192,75	75,05
N na reprezentaci	6,99	0,73	6,97	0,96	4,57	0,48	7,97	8,98	8,49
Ostatní služby	1 465,86	1 842,29	1 373,03	1 900,59	698,76	1 063,06	2 528,73	3 633,79	3 679,45
Mzdové náklady	11 974,90	15 356,80	12 678,09	16 818,81	6 449,74	8 975,31	21 498,72	32 644,02	33 584,22
Zákonné soc. pojištění	3 840,58	5 134,81	4 092,13	5 596,43	2 151,43	2 990,88	7 147,33	10 837,58	10 939,29
Ostatní soc. pojištění	46,18	61,62	49,11	67,15	25,82	35,89	85,77	130,05	137,91
Zákonné soc. náklady	219,31	306,04	233,79	334,41	122,58	182,92	407,91	618,59	655,22
Ostatní soc. náklady	10,44	0,00	20,10	0,00	6,34	0,00	23,04	27,09	61,03
Ostatní daně a poplatky	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00
Odpis pohledávky	80,50	156,45	33,81	47,72	0,00	0,00	27,17	0,00	18,36
Kursově ztráty	0,00	0,00	0,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,66	0,06
Jiné ostatní náklady	111,56	23,61	65,26	15,99	14,70	9,72	50,60	79,32	84,74
Odpisy DNM a DHM	45,84	780,99	44,67	745,56	22,33	427,90	437,87	866,50	897,91
Náklady celkem	19 224,71	29 318,89	20 483,86	31 112,79	10 186,68	16 328,86	36 520,71	55 705,26	57 030,08

Graf 11: Vývoj nákladů v letech 2005 – 2009

Tabulka 5: Procentní podíl jednotlivých druhů nákladů na celkových nákladech

Rok	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007AB	2008AB	2009AB
Spotřeba materiálu	4,0%	9,9%	5,0%	9,1%	3,1%	10,0%	5,1%	6,4%	5,8%
Spotřeba energie	2,8%	5,3%	2,6%	5,4%	2,9%	5,2%	3,7%	4,5%	4,9%
Spotřeba ost. neskl. dod.	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Opravy a udržování	0,2%	3,8%	0,5%	3,3%	0,2%	0,8%	2,6%	1,1%	1,4%
Cestovné	0,3%	0,1%	1,2%	0,2%	0,6%	0,2%	0,3%	0,3%	0,1%
Náklady na reprezentaci	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ostatní služby	7,6%	6,3%	6,7%	6,1%	6,9%	6,5%	6,9%	6,5%	6,5%
Mzdové náklady	62,3%	52,4%	61,9%	54,1%	63,3%	55,0%	58,9%	58,6%	58,9%
Zákonné sociální pojištění	20,0%	17,5%	20,0%	18,0%	21,1%	18,3%	19,6%	19,5%	19,2%
Ostatní sociální pojištění	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Zákonné sociální náklady	1,1%	1,0%	1,1%	1,1%	1,2%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%
Ostatní sociální náklady	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
Ostatní daně a poplatky	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Odpis pohledávky	0,4%	0,5%	0,2%	0,2%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
Kursově ztráty	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Jiné ostatní náklady	0,6%	0,1%	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Odpisy DNM a DHM	0,2%	2,7%	0,2%	2,4%	0,2%	2,6%	1,2%	1,6%	1,6%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Hodnota nákladů vykazuje téměř stejný trend jako výše zobrazené výnosy. Nejvýznamnější složkou nákladů jsou mzdové náklady (včetně odvodů sociálního a zdravotního pojištění), které tvoří průměrně 77,6 % celkových nákladů. Podíl dalších nákladů: ostatní služby a spotřeba materiálu byly okolo 6,5 %, spotřeba energie 4,1 %, opravy a udržování, odpisy a zákonné sociální náklady se pohybují okolo 1,5 %. Ostatní

náklady vyskytující se ve výsledovce organizace se pohybují v nižších částkách, takže tvoří pouze nepatrnou část celkových nákladů a to okolo 1 %, sem patří např. cestovné, náklady na reprezentaci, odpis pohledávky atd.

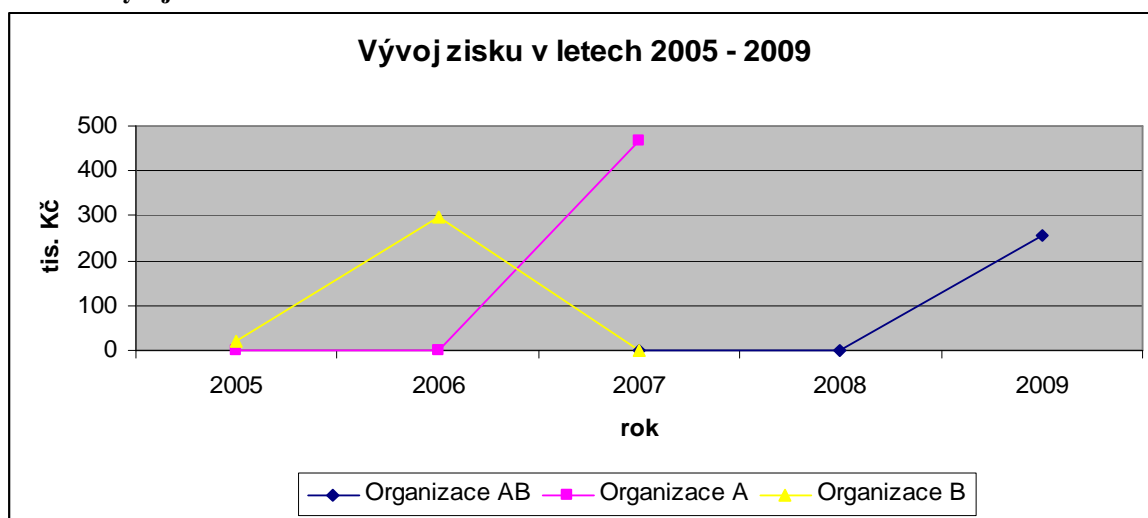
6.3. Hospodářský výsledek

Celkový výsledek hospodaření příspěvkových organizací zachycuje tabulka 6 a jeho vývoj graf 12. Jak je z tabulky výnosů patrné, organizace A používala rezervní fond pro krytí své ztráty, tudíž se dostala na nulový hospodářský výsledek. Pouze v první polovině roku 2007 měla výsledek hospodaření kladný. Organizace B měla vývoj přesně opačný, vykazovala zisk, pouze v posledním pololetí své existence měla nulový HV a to v důsledku zmiňovaného sloučení. HV nabýval této formy v důsledku doporučení od Krajského úřadu. V roce 2009 už byl výsledek hospodaření ve vyšších kladných hodnotách.

Tabulka 6: Hospodářský výsledek celkem v tis. Kč

	2005	2006	2007	2008	2009
Organizace AB			0	0	255,5
Organizace A	0	0	466,3		
Organizace B	22,1	298,3	0		

Graf 12: Vývoj zisku v letech 2005 – 2009

Hospodářský výsledek z doplňkové (hospodářské) činnosti je nulový. Jako zdroj získávání finančních prostředků pro činnost příspěvkové organizace nemá tento způsob smysl.

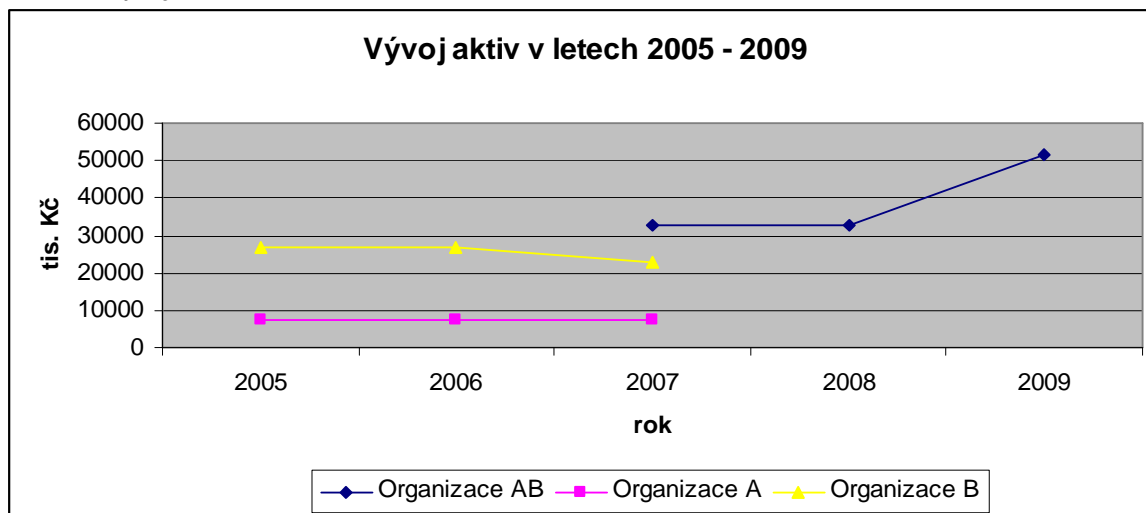
6.4. Aktiva

Hodnocené organizace disponovaly s níže uvedenými aktivy, které jsou zobrazeny v tabulce 7 v tisících korunách a v tabulce 8 v procentním zastoupení jednotlivých druhů aktiv na celkových aktivech. Graf 13 zobrazuje vývoj celkových aktiv.

Tabulka 7: Aktiva v tis. Kč

	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007AB	2008AB	2009AB
Aktiva celkem	7 515,9	26 646,3	7 243,5	26 769,8	7 551,0	22 655,4	32 551,0	32 831,0	51 571,8
Stálá aktiva	245,2	22 550,6	200,6	21 805,0	178,3	22 226,4	21 989,1	22 602,1	40 783,0
Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	197,2	106,3	233,4	120,4	229,5	95,8	327,8	332,6	298,6
Oprávký k drobnému DNM	-197,2	-106,3	-233,4	-120,4	-229,5	-95,8	-327,8	-332,6	-298,6
Pozemky	0,0	1 942,8	0,0	1 942,8	0,0	1 942,8	1 942,8	1 942,8	3 460,4
Umělecká díla a předměty	0,0	261,0	0,0	261,0	0,0	261,0	261,0	261,0	261,0
Stavby	0,0	24 597,7	0,0	24 597,7	0,0	24 597,7	24 747,7	25 404,6	45 397,4
SAMV	1 154,9	5 398,0	1 122,8	5 128,6	1 085,3	5 214,3	6 149,6	6 672,0	6 783,3
Drobný DHM	4 320,9	11 663,9	4 531,8	11 724,0	4 454,1	11 949,7	16 196,7	15 934,5	16 266,0
Oprávký ke stavbám	0,0	-6 066,1	0,0	-6 457,6	0,0	-6 653,2	-6 869,5	-7 264,3	-10 096,3
Oprávký k SAMV	-909,6	-3 582,8	-922,2	-3 667,4	-907,0	-3 136,1	-4 242,4	-4 413,9	-5 022,8
Oprávký k drobnému DHM	-4 320,9	-11 663,9	-4 531,8	-11 724,0	-4 454,1	-11 949,7	-16 196,7	-15 934,5	-16 266,0
Oběžná aktiva	7 270,6	4 095,7	7 042,9	4 964,8	7 372,7	428,9	10 561,8	10 228,9	10 788,8
Materiál	0,0	398,8	0,0	320,7	0,0	354,4	417,9	405,6	344,6
Odběratelé	335,5	45,2	261,6	13,9	195,6	1,3	271,3	196,0	187,2
Poskytnuté provozní zálohy	49,3	849,5	115,3	966,4	261,4	0,0	773,1	1 339,2	1 387,1
Ostatní pohledávky	18,3	5,6	25,1	0,0	7,9	0,0	15,0	17,8	78,5
Pohledávky za zaměstnanci	0,0	14,7	5,7	4,1	7,2	0,0	18,0	0,0	0,0
Jiné pohledávky	0,8	121,1	2,4	112,4	2,4	73,3	110,3	104,2	98,6
Pokladna	17,6	3,9	19,1	12,3	19,9	0,0	13,3	20,7	16,1
Ceniny	53,6	4,8	43,3	1,7	61,6	0,0	6,1	1,7	2,0
Běžný účet	6 613,6	2 287,7	6 400,1	3 106,8	6 733,6	0,0	8 590,2	7 728,0	7 899,9
Běžný účet FKSP	169,4	216,9	110,4	278,9	51,4	0,0	120,1	224,8	297,4
Ostatní běžné účty	4,0	0,0	21,9	0,0	30,7	0,0	112,7	55,2	392,6
Náklady příštích období	8,7	32,0	38,2	31,8	1,1	0,0	61,7	33,5	14,6
Dohadné účty aktivní	0,0	115,5	0,0	115,8	0,0	0,0	51,9	102,1	70,3

Graf 13: Vývoj aktiv v letech 2005 – 2009

Tabulka 8: Procentní podíl jednotlivých druhů aktiv na celkových aktivech

	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007AB	2008AB	2009AB
Aktiva celkem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Stálá aktiva	3,3%	84,6%	2,8%	81,5%	2,4%	98,1%	67,6%	68,8%	79,1%
Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	2,6%	0,4%	3,2%	0,4%	3,0%	0,4%	1,0%	1,0%	0,6%
Oprávký k drobnému DNM	-2,6%	-0,4%	-3,2%	-0,4%	-3,0%	-0,4%	-1,0%	-1,0%	-0,6%
Pozemky	0,0%	7,3%	0,0%	7,3%	0,0%	8,6%	6,0%	5,9%	6,7%
Umělecká díla a předměty	0,0%	1,0%	0,0%	1,0%	0,0%	1,2%	0,8%	0,8%	0,5%
Stavby	0,0%	92,3%	0,0%	91,9%	0,0%	108,6%	76,0%	77,4%	88,0%
SAMV	15,4%	20,3%	15,5%	19,2%	14,4%	23,0%	18,9%	20,3%	13,2%
Drobný DHM	57,5%	43,8%	62,6%	43,8%	59,0%	52,7%	49,8%	48,5%	31,5%
Oprávký ke stavbám	0,0%	-22,8%	0,0%	-24,1%	0,0%	-29,4%	-21,1%	-22,1%	-19,6%
Oprávký k SAMV	-12,1%	-13,4%	-12,7%	-13,7%	-12,0%	-13,8%	-13,0%	-13,4%	-9,7%
Oprávký k drobnému DHM	-57,5%	-43,8%	-62,6%	-43,8%	-59,0%	-52,7%	-49,8%	-48,5%	-31,5%
Oběžná aktiva	96,7%	15,4%	97,2%	18,5%	97,6%	1,9%	32,4%	31,2%	20,9%
Materiál	0,0%	1,5%	0,0%	1,2%	0,0%	1,6%	1,3%	1,2%	0,7%
Odběratelé	4,5%	0,2%	3,6%	0,1%	2,6%	0,0%	0,8%	0,6%	0,4%
Poskytnuté provozní zálohy	0,7%	3,2%	1,6%	3,6%	3,5%	0,0%	2,4%	4,1%	2,7%
Ostatní pohledávky	0,2%	0,0%	0,3%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%	0,2%
Pohledávky za zaměstnanci	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
Jiné pohledávky	0,0%	0,5%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%
Pokladna	0,2%	0,0%	0,3%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%
Ceniny	0,7%	0,0%	0,6%	0,0%	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Běžný účet	88,0%	8,6%	88,4%	11,6%	89,2%	0,0%	26,4%	23,5%	15,3%
Běžný účet FKSP	2,3%	0,8%	1,5%	1,0%	0,7%	0,0%	0,4%	0,7%	0,6%
Ostatní běžné účty	0,1%	0,0%	0,3%	0,0%	0,4%	0,0%	0,3%	0,2%	0,8%
Náklady příštích období	0,1%	0,1%	0,5%	0,1%	0,0%	0,0%	0,2%	0,1%	0,0%
Dohadné účty aktivní	0,0%	0,4%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	0,2%	0,3%	0,1%

Organizace B měla majetek oproti organizaci A vyšší o 350 %, tedy o 19 000 tis. Kč. Drobný dlouhodobý majetek hmotný i nehmotný byl vždy plně odepsán ve stejném roce, kdy byl pořízen. Škola A kromě tohoto drobného majetku měla ve svých stálých aktivech pouze samostatné movité věci, které jsou už z větší části odepsané. Stálá aktiva byla

průměrně necelé 3 %. Největší část aktiv tvořily peněžní prostředky na běžném účtu a to až 89 % (6 700 tis. Kč) z celkových aktiv, krátkodobé pohledávky byly více jak 5 %. Ostatní položky jsou nepatrné. Oproti tomu u organizace B byla aktiva z větší části složena ze stálých aktiv, v roce 2007 to bylo až 98 %, toto ovšem bylo způsobeno jejím zánikem. Drobný majetek byl i tady vždy plně odepsán. Škola měla ve svém majetku stavby za 24 598 tis. Kč, které tvořily největší část z celkových aktiv, ale také pozemky (1 942 tis. Kč) a umělecká díla (261 tis. Kč). Stejně jako u druhé organizace i zde peníze na běžném účtu tvoří největší část oběžných aktiv v letech 2005 a 2006. Výjimkou byl rok 2007, oběžný majetek byl pouze 429 tis. Kč zastoupen materiálem 1,6 % a pohledávkami 0,3 %. Veškerý finanční majetek musel být k zániku školy nulový, vše co k 30. 6. 2007 zbylo na účtech bylo odvedeno kraji a účty v bance byly zrušeny.

Po sloučení byl samozřejmě majetek spojen, hodnota celkového majetku činila 32 550 tis. Kč. V září roku 2009 škola zařadila do svého majetku dvě budovy v hodnotě celkem 19 993 tis. Kč, ale také pozemek vzrostl o 1 518 tis. Kč, jednu budovu na školu převedlo město a druhou správa nemovitosti, tím vzrostla hodnota aktiv na 51 571 tis. Kč. Jedná se o budovy, ve kterých je provozována teoretická výuka. Oběžná aktiva se pohybují od 20,9 % - 32,4 %. I po sloučení mají tyto aktiva největší zastoupení penězi na běžném účtu. Peníze se zde pohybují od 7 900 tis. Kč do 8 590 tis. Kč. Provozní pohledávky tvoří v roce 2008 a 2009 více jak 1 300 tis. Kč, v roce 2008 představuje tato částka 4,1 % a v roce 2009 2,7 % na celkových aktivech. Ostatní položky jsou celkem nepatrné.

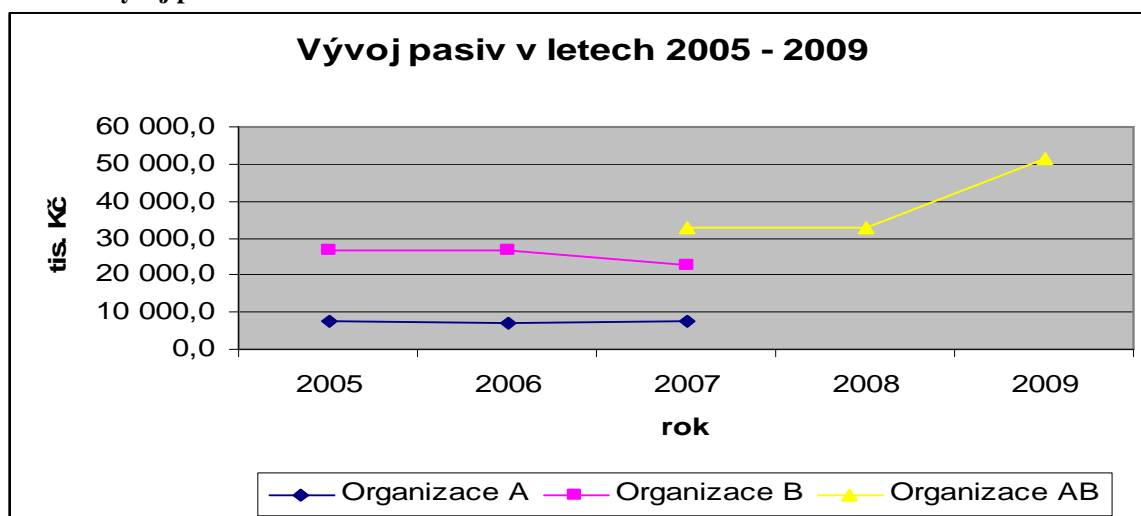
6.5. Pasiva

Pasiva jednotlivých organizací jsou zobrazena v tabulce 9 v tisících korunách a v tabulce 10 v procentním zastoupení jednotlivých druhů pasiv na celkových pasivech. Vývoj celkových pasiv je zobrazen v grafu 14.

Tabulka 9: Pasiva v tis. Kč

	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007AB	2008AB	2009AB
Pasiva celkem	7 515,9	26 646,3	7 243,5	26 769,3	7 551,0	22 655,4	32 551,0	32 831,1	51 571,8
Vlastní zdroje	5 739,6	23 274,9	5 523,9	23 196,7	5 907,3	22 226,4	27 477,5	27 136,1	45 988,6
Fond DM	245,3	22 550,6	200,6	21 805,0	178,3	22 226,4	21 989,1	22 602,1	40 783,0
Fond oběžných aktiv	2,0	0,0	2,0	0,0	2,0	0,0	2,0	2,0	2,0
Fond odměn	2 670,0	165,4	2 670,0	165,4	2 670,0	0,0	2 670,0	2 670,0	2 670,0
FKSP	176,5	224,7	128,0	293,5	63,0	0,0	133,5	258,0	316,5
Fond rezervní	2 641,6	309,1	2 501,1	333,2	2 501,1	0,0	2 500,9	1 471,9	1 495,9
Fond rep. majetku	4,3	3,0	22,3	301,2	26,6	0,0	182,0	132,1	465,7
HV za běžné úč. období	0,0	22,1	0,0	298,3	466,4	0,0	0,0	0,0	255,5
Cizí zdroje	1 776,3	3 371,4	1 719,7	3 572,6	1 643,7	428,9	5 073,5	5 695,0	5 583,3
Dodavatelé	155,6	300,9	118,6	323,2	74,6	354,3	399,4	320,1	248,1
Přijaté zálohy	104,4	293,3	30,5	248,1	14,4	74,6	335,7	401,9	246,9
Ostatní závazky	12,8	0,0	13,1	19,9	13,5	0,0	31,3	38,6	39,1
Zaměstnanci	3,5	84,0	3,8	97,5	1,3	0,0	160,4	155,3	142,8
Závazky SZ a ZP	436,3	616,5	477,3	633,1	455,3	0,0	1 141,9	1 169,5	1 173,4
Ostatní přímé daně	112,4	163,6	122,0	150,5	106,0	0,0	311,1	293,6	284,4
Vypořádání se SR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,1	1,5	1,1
Vypořádání s ÚSC	0,0	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	3,5	1,5	0,0
Jiné závazky	716,7	991,1	792,9	1 024,9	748,4	0,0	1 884,8	2 019,9	2 032,0
Výdaje příštích období	97,9	17,0	100,6	1,0	0,0	0,0	58,1	39,6	47,5
Výnosy příštích období	0,0	0,0	0,0	16,0	0,0	0,0	16,0	0,0	0,0
Dohadné účty pasivní	136,5	900,7	60,8	1 058,6	230,3	0,0	726,3	1 253,4	1 367,9

Graf 14: Vývoj pasiv v letech 2005 – 2009

Tabulka 10: Procentní podíl jednotlivých druhů pasiv na celkových pasivech

	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007AB	2008AB	2009AB
Pasiva celkem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Vlastní zdroje	76,4%	87,3%	76,3%	86,7%	78,2%	98,1%	84,4%	82,7%	89,2%
Fond DM	3,3%	84,6%	2,8%	81,5%	2,4%	98,1%	67,6%	68,8%	79,1%
Fond oběžných aktiv	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Fond odměn	35,5%	0,6%	36,9%	0,6%	35,4%	0,0%	8,2%	8,1%	5,2%
FKSP	2,3%	0,8%	1,8%	1,1%	0,8%	0,0%	0,4%	0,8%	0,6%
Fond rezervní	35,1%	1,2%	34,5%	1,2%	33,1%	0,0%	7,7%	4,5%	2,9%
Fond rep. majetku	0,1%	0,0%	0,3%	1,1%	0,4%	0,0%	0,6%	0,4%	0,9%
HV za běžné úč. období	0,0%	0,1%	0,0%	1,1%	6,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%
Cizí zdroje	23,6%	12,7%	23,7%	13,3%	21,8%	1,9%	15,6%	17,3%	10,8%
Dodavatelé	2,1%	1,1%	1,6%	1,2%	1,0%	1,6%	1,2%	1,0%	0,5%
Přijaté zálohy	1,4%	1,1%	0,4%	0,9%	0,2%	0,3%	1,0%	1,2%	0,5%
Ostatní závazky	0,2%	0,0%	0,2%	0,1%	0,2%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%
Zaměstnanci	0,0%	0,3%	0,1%	0,4%	0,0%	0,0%	0,5%	0,5%	0,3%
Závazky SZ a ZP	5,8%	2,3%	6,6%	2,4%	6,0%	0,0%	3,5%	3,6%	2,3%
Ostatní přímé daně	1,5%	0,6%	1,7%	0,6%	1,4%	0,0%	1,0%	0,9%	0,6%
Vypořádání se SR	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Vypořádání s ÚSC	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Jiné závazky	9,5%	3,7%	10,9%	3,8%	9,9%	0,0%	5,8%	6,2%	3,9%
Výdaje příštích období	1,3%	0,1%	1,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,1%	0,1%
Výnosy příštích období	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Dohadné účty pasivní	1,8%	3,4%	0,8%	4,0%	3,1%	0,0%	2,2%	3,8%	2,7%

Stejně jako aktiva jsou pasiva u organizace B vyšší o 19 000 tis. Kč. Vlastní zdroje tvoří u organizace A necelých 80 %. Tyto zdroje jsou složeny pouze z fondů. Největší zastoupení má fond odměn a to více jak 35 % celkových pasiv. Tento fond je konstantní, jeho výše je ve všech letech stejná 2 670 tis. Kč. Druhým významným fondem je fond rezervní, který se také pohybuje kolem 35 % (2 500 – 2 640 tis. Kč). Fond dlouhodobého majetku, je tvořen v návaznosti na dlouhodobý majetek a jak již vyplývá z rozboru aktiv, tato škola měla tento majetek nízký. Dále se zde vyskytují FKSP, fond reprodukce majetku a fond oběžných aktiv. Cizí zdroje byly více jak 20 %, z těchto zdrojů jsou zde nejvíce zastoupeny jiné závazky okolo 10 %.

Organizace B měla vlastní zdroje 87 %, v roce zániku dokonce 98 %. Zde na vlastních zdrojích se nejvíce podílel fond dlouhodobého majetku, škola vlastnila budovy a pozemky, proto má oproti druhé organizaci tento fond vysoký. Hodnota fondu dosahovala 22 000 tis. Kč, což je více jak 80 % veškerých pasiv. Ostatní fondy (fond odměn, FKSP, fond rezervní a fond reprodukce majetku) s hospodářským výsledkem za běžné účetní

období tvoří 3 – 5 %. K 30. 6. 2007 měla škola z vlastních zdrojů pouze fond dlouhodobého majetku. Cizí zdroje v prvních dvou letech byly 13 %. I zde největší podíl tvoří jiné závazky. V roce 2007 cizí zdroje tvořily pouze 2 %, kde byly zastoupeny pouze dodavatelé a přijaté zálohy.

Po sloučení také větší část pasiv byly vlastní zdroje, v roce 2009 téměř 90 %. Fond odměn byl stále stejný, avšak zde už tvoří 5 – 8%. Fond dlouhodobého majetku v posledním roce dosahuje 89 % z celkových pasiv. Na cizích zdrojích se i tady nejvíce podílel účet jiné závazky.

6.6. Finanční analýza

V této kapitole bude kvantifikováno několik dílčích ukazatelů finanční analýzy municipální firmy, kam je příspěvková organizace zahrnuta. Činnost, financování a vedení účetnictví municipální firmy je upravováno odlišnými právními předpisy, avšak účetní závěrka obsahuje data využitelná pro tuto analýzu.

Mezi dílčí ukazatelé finanční analýzy municipální firmy patří:

- autarkie a rentabilita,
- likvidita a aktivita,
- financování a investiční rozvoj/útlum,
- produktivita. (Kraftová, 2002)

6.6.1. Ukazatelé autarkie

Autarkie odráží míru soběstačnosti municipální firmy, tj. zda byly příjmy dostačující na pokrytí výdajů. Hospodářský výsledek jako kritérium efektivnosti municipální firmy je sporný ukazatel, protože tyto firmy nejsou zřizovány jako ziskové.

Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů ($A_{HV-HČ}$)

$$A_{HV-HČ} = \frac{V_{HČ}}{N_{HČ}} \times 100$$

kde: $V_{HČ}$ – výnosy z hlavní činnosti
 $N_{HČ}$ – náklady hlavní činnosti

Celková autarkie na bázi příjmů a výdajů (A_{CF})

$$A_{CF} = \frac{P_y}{V_e} \times 100$$

kde: P_y – příjmy
 V_e – výdaje

Příjmy = součet stran MD účtů 241 a 261

Výdaje = součet stran D účtů 241 a 261

Míra příjmů z neinvestiční dotace na celkových provozních příjmech (A_{NID})

$$A_{NID} = \frac{NID}{NIP_y} \times 100$$

kde: NID – neinvestiční dotace
NIP_y – neinvestiční příjmy

V tabulce 11 jsou uvedeny ukazatele autarkie v %. Graf 15 zobrazuje vývoj míry příjmů z neinvestiční dotace na celkových provozních příjmech.

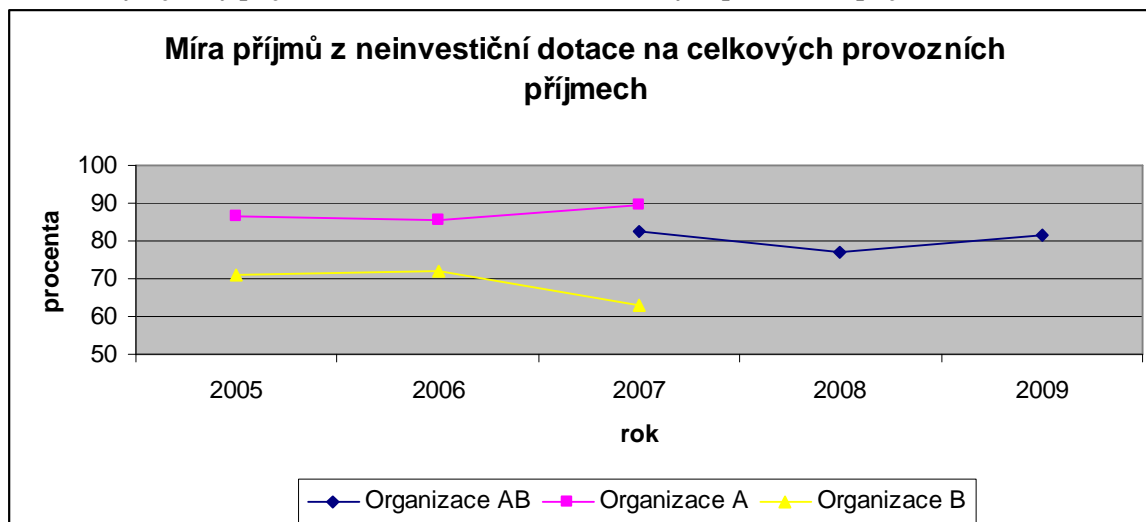
Tabulka 11: Ukazatelé autarkie v %

	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007	2008	2009
$A_{HV-HČ}$ (%)	100,00	100,08	100,00	100,96	104,58	100,00	100,00	100,00	100,45
A_{CF} (%)	100,52	100,35	99,07	102,26	102,99	87,61	105,59	98,71	100,26
A_{NID} (%)	86,35	70,85	85,63	72,25	89,44	62,81	82,55	76,93	81,72

Ve sledovaném období jsou příspěvkové organizace soběstačné v rámci své hlavní činnosti. Organizace A má v roce 2007 tento ukazatel vyšší, což bylo způsobeno tím, že v tomto roce došlo ke sloučení, tudíž náklady a výnosy jsou pouze za první půlrok.

Horší situace je při hodnocení autarkie na bázi celkových příjmů a výdajů v roce 2007 pro organizaci B. Výrazně nízká hodnota tohoto ukazatele byla způsobena zánikem organizace k 30. 6.2007, kdy veškeré finance, které škole do tohoto data zbyly, byly odvedeny na krajský úřad a účty byly v bance zrušeny.

Graf 15: Vývoj míry příjmů z neinvestiční dotace na celkových provozních příjmech v %

Míra příjmů z neinvestiční dotace na celkových provozních příjmech je významným indikátorem podílu rozpočtových prostředků na financování produkce municipální firmy. Kdyby byl tento ukazatel 100 % znamenalo by to, že organizace má příjmy pouze ve formě dotací. Zde se nejvíce projevily příjmy z produktivní práce a nahodilé příjmy, z grafu 13 vyplývá, že organizace A byla více závislá na provozních dotacích než organizace B. Po sloučení je již závislost menší, nežli měla organizace A v předchozích letech.

6.6.2. Ukazatelé rentability

Zisk není smyslem činnosti příspěvkových organizací, tyto organizace často vedle své hlavní činnosti provozují i činnost doplňkovou, kde je již cílem dosažení zisku. Proto se tyto ukazatele počítají převážně za doplňkovou činnost. Zde mohl být použit pouze jeden ukazatel a to variátor celkových nákladů, kde se doplňková činnost neodděluje. Jelikož škola má HV pro tuto činnost nulovou, ostatní ukazatele nemá smysl počítat.

Variátor celkových nákladů (var_N)

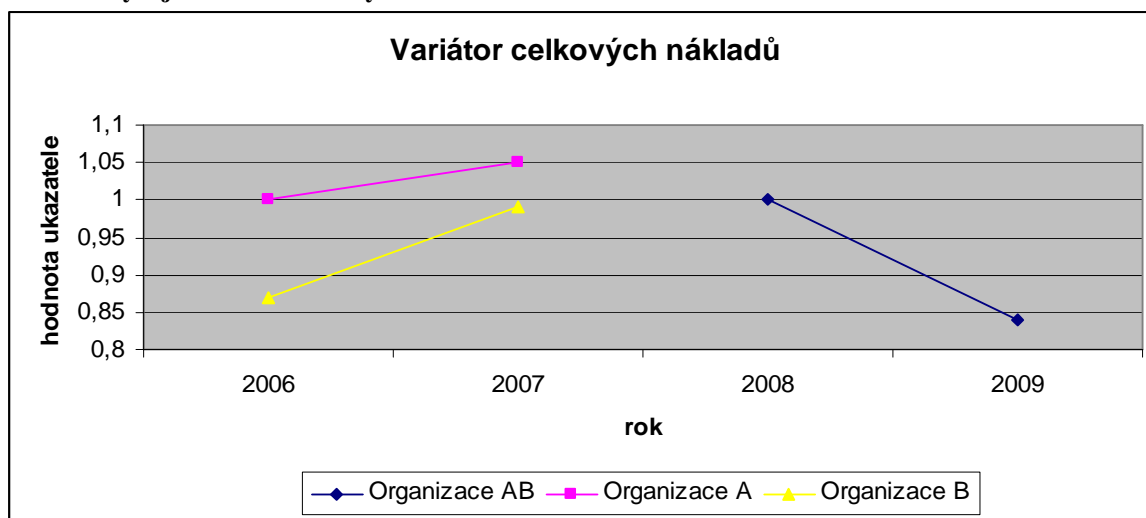
$$var_N = \frac{\frac{N_t - N_{t-1}}{N_{t-1}}}{\frac{V_t - V_{t-1}}{V_{t-1}}}$$

kde: N_t – náklady celkem v období t
 N_{t-1} – náklady celkem v období t-1
 V_t – výnosy celkem v období t
 V_{t-1} – výnosy celkem v období t-1

Hodnoty tohoto ukazatele jsou v tabulce 12 a jeho vývoj zachycuje graf 16.

Tabulka 12: Ukazatel rentability

	2006A	2006B	2007A	2007B	2007	2008	2009
var _N	1,00	0,87	1,05	0,99	--	1,00	0,84

Graf 16: Vývoj variátoru celkových nákladů v letech 2005 – 2009

Variátor celkových nákladů zachycuje dynamiku vývoje celkových nákladů a výnosů. Hodnota vyšší než jedna byla pouze v roce 2007 u organizace A, tzn. že náklady rostly rychleji než výnosy. V roce 2009 došlo ke snížení tohoto ukazatele na hodnotu 0,84. Tato hodnota je ve sledovaném období nejnižší (vývoj ukazatele je pozitivní), což znamená, že po sloučení škol výnosy rostou rychleji než náklady.

6.6.3. Ukazatelé likvidity

U municipálních firem se hodnotí pouze likvidita okamžitá (jako nejpřesnější ukazatel) a pohotová (u municipálních firem s významnou hodnotou pohledávek). Do této kapitoly je zařazen také pracovní kapitál, který slouží pro určení disponibilních prostředků.

Okamžitá likvidita (L_I)

$$L_I = \frac{Pe}{KZV}$$

kde: Pe – peníze a jejich ekvivalenty
KZV – krátkodobé závazky

Pohotová likvidita (L_{II})

$$L_{II} = \frac{Pe + Po}{KZV}$$

kde: Po – krátkodobé pohledávky
KZV – krátkodobé závazky

Pracovní kapitál (PK)

$$PK = OA - KZV$$

kde: OA – oběžná aktiva

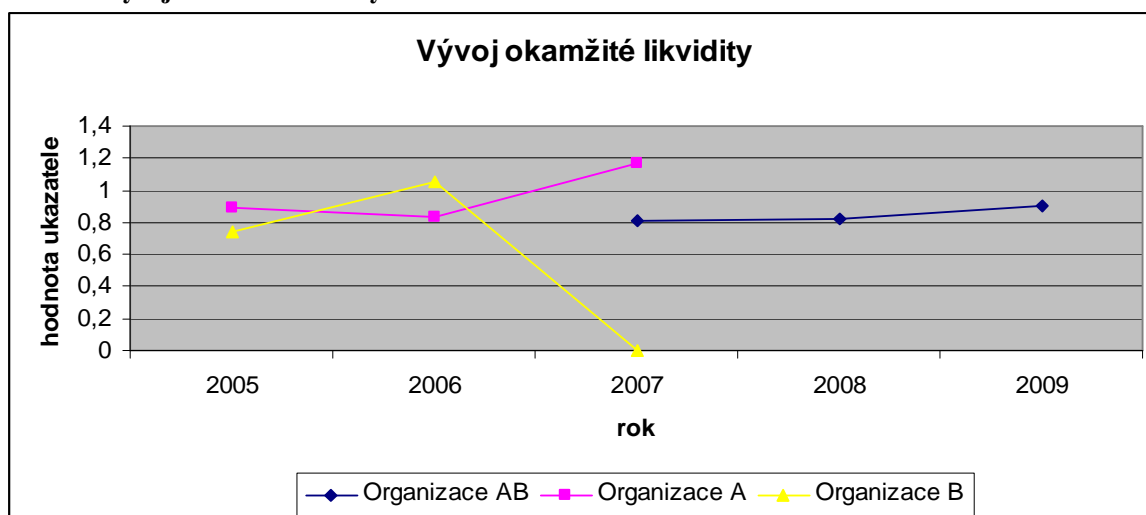
Při výpočtu likvidit byly z peněžních prostředků vyřazeny ty, které se nemohou použít na krytí krátkodobých závazků. Jedná se o ty, které jsou určeny na krytí přímo určených výdajů – fond odměn a fond rezervní, tyto dva fondy jsou kryty penězi vyskytující se na běžném účtu, proto mají organizace vysoké peněžní prostředky, zejména organizace A, kdy fond odměn dosahuje částky 2 669 tis. Kč. Z oběžných aktiv byly navíc odečteny i účty FKSP a ostatní běžné účty, které se opět vztahují k fondům.

V tabulce 13 jsou uvedeny hodnoty ukazatelů likvidity. Vývoj okamžité likvidity zobrazuje graf 17 a vývoj pohotové likvidity graf 18.

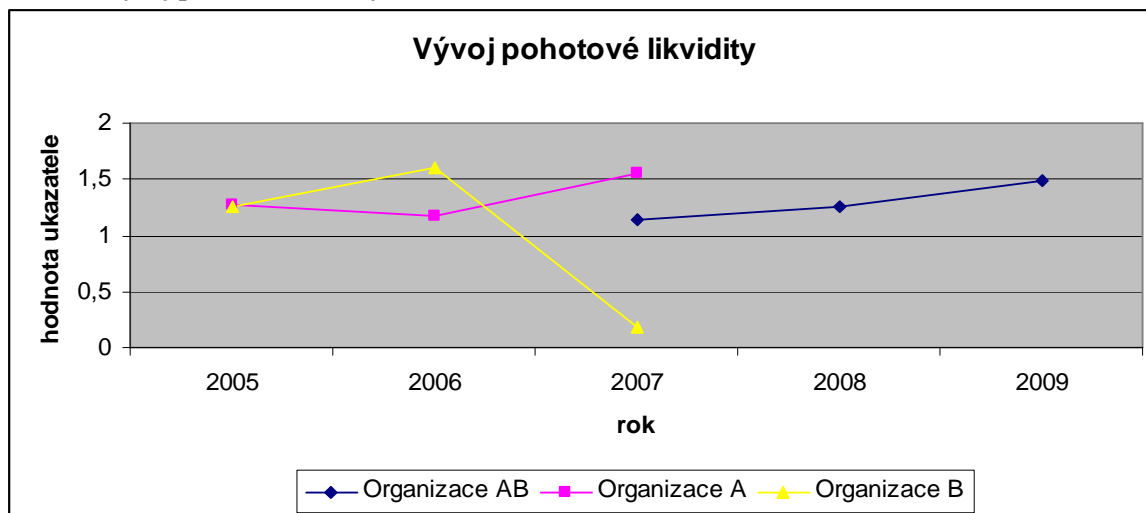
Tabulka 13: Ukazatelé likvidity

	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007	2008	2009
L_I	0,89	0,74	0,83	1,05	1,16	0	0,80	0,82	0,90
L_{II}	1,26	1,25	1,18	1,60	1,56	0,17	1,14	1,26	1,49
PK (v tis.)	236	940	163	1 374	690	0	802	1 295	1 673

Graf 17: Vývoj okamžité likvidity v letech 2005 - 2009

Graf 18: Vývoj pohotové likvidity v letech 2005 - 2009

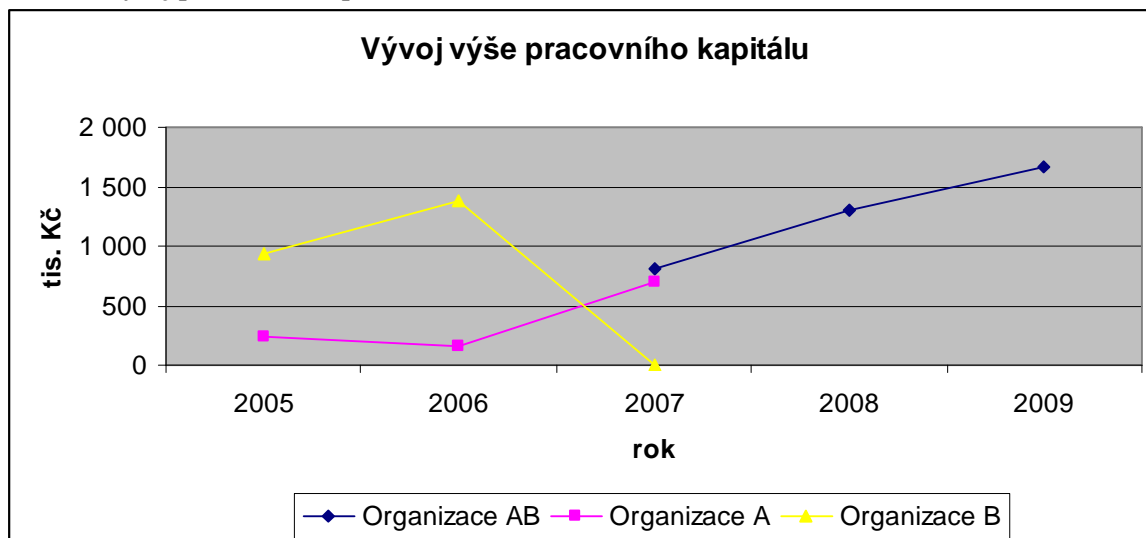
Z grafů je patrné, že se obě likvidity vyvíjely stejně. Jedná se o ukazatelé stavových hodnot - ukazují stav pouze k hodnocenému okamžiku. Škola B k 30.6.2007 neměla žádné peníze (či jejich ekvivalenty), kvůli již zmiňovanému sloučení, kdy byla organizace povinna veškeré zbylé finanční prostředky odvést kraji. Pro tento rok okamžitá likvidita nelze spočítat.

Hodnota okamžité likvidity se u municipálních firem pohybuje okolo hodnoty 0,4. Výše uvedená tabulka ukazuje, že tento ukazatel se pohyboval v rozmezí 0,74 – 1,16. Příspěvkové organizace mají tuto hodnotu zejména koncem roku vyšší, toto svědčí o potřebě řízení míry zhodnocování volných peněžních prostředků.

Pohotová likvidita by se měla pohybovat kolem hodnoty 1, vyjadřuje vyrovnanost mezi krátkodobými pohledávkami a krátkodobými závazky. I v tomto případě je tento ukazatel vyšší. Ukazuje nám neefektivní vázání prostředků v penězích a pohledávkách (nehodnocují prostřednictvím produkčního procesu). Peníze, které jsou vázané v pohledávkách, využívají dočasně jiné subjekty, tedy dlužníci organizace.

V grafu 19 je vidět jak se vyvíjela výše pracovního kapitálu v tis. Kč.

Graf 19: Vývoj pracovního kapitálu v tis. Kč v letech 2005 - 2009

Pracovní kapitál představuje prostředky, které má příspěvková organizace k dispozici pro svou běžnou provozní činnost. Jedná se opět o stavovou veličinu. Na grafu 17 vidíme, že vývoj pracovního kapitálu je kolísavý pro obě samostatné organizace. Po sloučení tento ukazatel má rostoucí trend. Celkově lze školu hodnotit jako likvidní.

6.6.4. Ukazatelé aktivity

Tyto ukazatelé hodnotí schopnost využívat vložené prostředky, pro municipální firmu se jedná o doplňující ukazatelé hodnocení, neboť prolínají ostatní oblasti ukazatelů. U této skupiny se doporučuje hodnotit obrat kapitálu jako hodnocení hrubé výnosnosti využívaných celkových zdrojů, míry vázanosti fixních aktiv ve výnosech, doby obratu pohledávek, které se u většiny municipálních firem vyskytují, poměr dob obratu krátkodobých pohledávek a závazků, rychlost obratu zásob. (Kraftová, 2002)

Obrat kapitálu (OK)

$$OK = \frac{V}{K}$$

kde: V – celkové výnosy
K – průměrný kapitál

Míra vázanosti fixních aktiv na výnosech (MVFA)

$$MVFA = \frac{FA}{V}$$

kde: FA – hodnota fixních aktiv v zůstatkové ceně
V – výnosy celkem

Doba obratu pohledávek (DO_{pohl})

$$DO_{pohl} = \frac{\emptyset Po}{V} * 360$$

kde: $\emptyset Po$ – průměrná hodnota pohledávek

Poměr dob obratu krátkodobých pohledávek a krátkodobých závazků (poměr DO)

$$poměrDO = \frac{\frac{\text{ØPo}}{\text{PV}}}{\frac{\text{ØZv}}{\text{PN}}}$$

kde: ØZv – průměrná hodnota krátkodobých závazků
PV – provozní výnosy celkem
PN – provozní náklady celkem

Rychlost obratu zásob (ROz)

$$ROz = \frac{N}{\text{ØZs}}$$

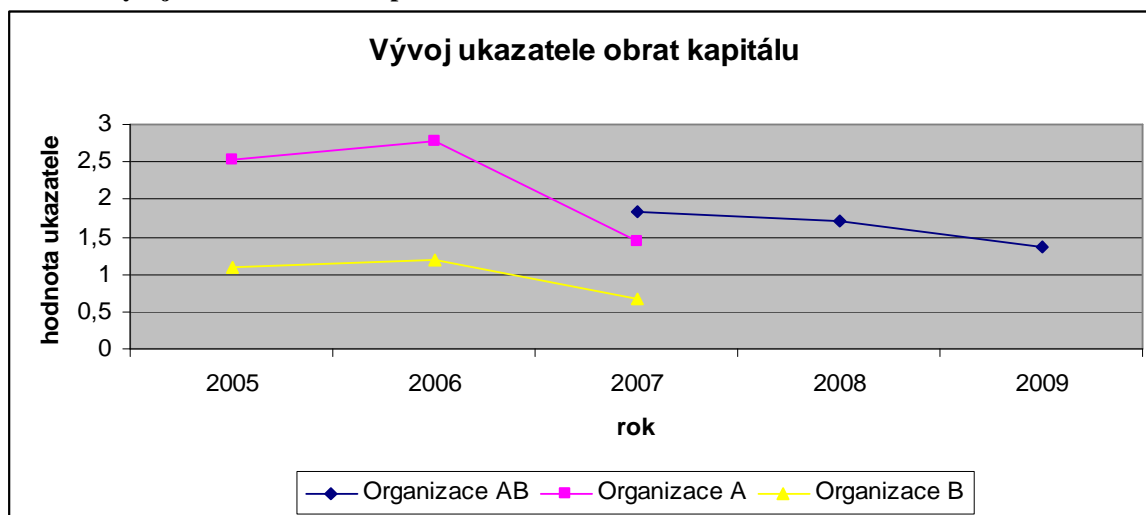
kde: N – náklady celkem
ØZs – průměrná hodnota zásob

Hodnoty ukazatelů aktivity jsou uvedeny v tabulce 14. Graf 20 zobrazuje vývoj ukazatele obrat kapitálu a graf 21 vývoj míry vázanosti fixních aktiv na výnosech.

Tabulka 14: Ukazatelé aktivity

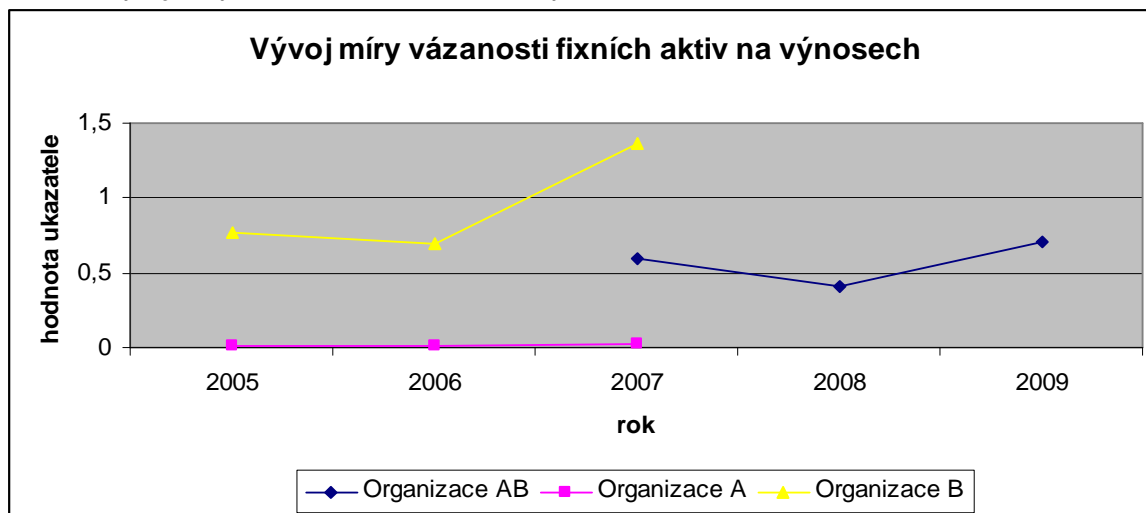
	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007	2008	2009
OK	2,54	1,08	2,78	1,18	1,44	0,66	1,84	1,70	1,36
MVFA	0,01	0,77	0,01	0,69	0,02	1,36	0,60	0,41	0,71
DO _{pohl}	15,24	13,08	7,38	13,24	14,95	12,91	7,87	9,19	10,71
poměr DO	0,55	0,43	0,27	0,46	0,28	0,41	0,27	0,33	0,40
RO _z	---	0,07	---	29,18	---	48,38	0,17	0,14	0,15

Graf 20: Vývoj ukazatele obrat kapitálu v letech 2005 - 2009

Obrat kapitálu patří k základním ukazatelům výkonnosti vložených zdrojů. Výkonnost je hodnocena pomocí celkových výnosů, které zachycují jednak hodnotu dotací, ale také výnosy z produktivní práce i hospodářské činnosti. Tento ukazatel ukazuje, kolikrát se vrátí vložený kapitál do fungování příspěvkové organizace. Tento ukazatel se pohybuje ve vyšších hodnotách, tzn. že má výnosy vyšší než průměrný kapitál, s výjimkou r. 2007 pro organizaci B.

Graf 21: Vývoj míry vázanosti fixních aktiv na výnosech

Ukazatel vázanosti fixních aktiv na výnosech ukazuje míru náročnosti oboru na dlouhodobý majetek. Organizace A měla fixní aktiva nízká, proto i tento ukazatel je velmi malý. Ve druhé organizaci byla tato aktiva vyšší, i přesto lze tento ukazatel hodnotit jako nízký opět s výjimkou roku 2007.

6.6.5. Ukazatelé financování

Tyto ukazatelé směřují k vztahu toku hotovosti a financování, jsou zde vidět i vztahy z oblasti rentability. Mezi tyto ukazatelé se nejčastěji řadí míra finanční nezávislosti, který představuje zastoupení vlastního kapitálu v celkových zdrojích krytí majetku, míra věřitelského rizika a jeho vazbu na míru oddlužení.

Míra finanční nezávislosti (MFN)

$$MFN = \frac{VK}{K} \times 100$$

kde: VK – vlastní kapitál
K – celkový kapitál

Míra věřitelského rizika (MVR)

$$MVR = \frac{CK}{K}$$

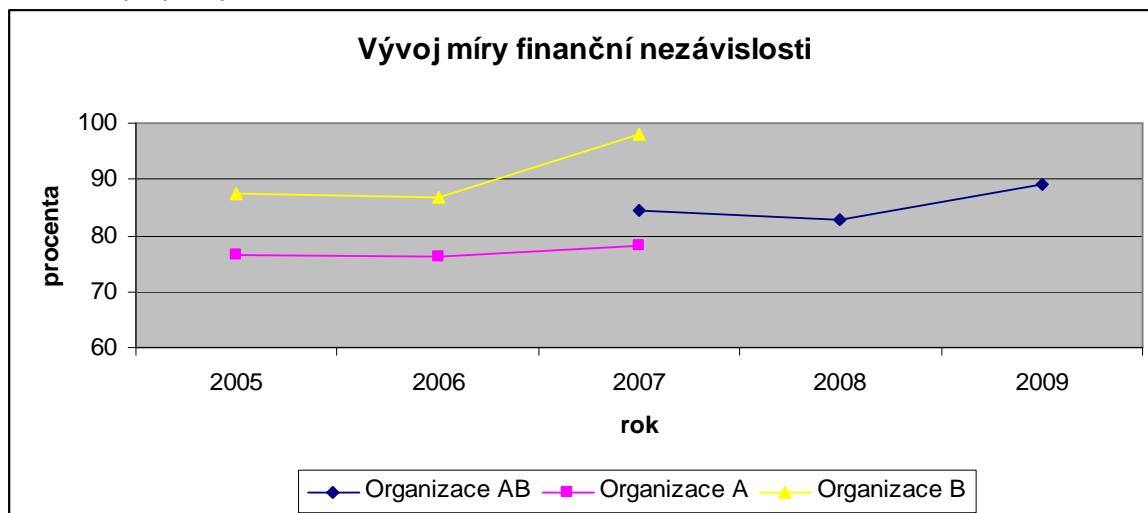
kde: CK – cizí kapitál

Ukazatelé financování jsou uvedeny v tabulce 15 v % a jejich vývoj ukazují grafy 22 a 23.

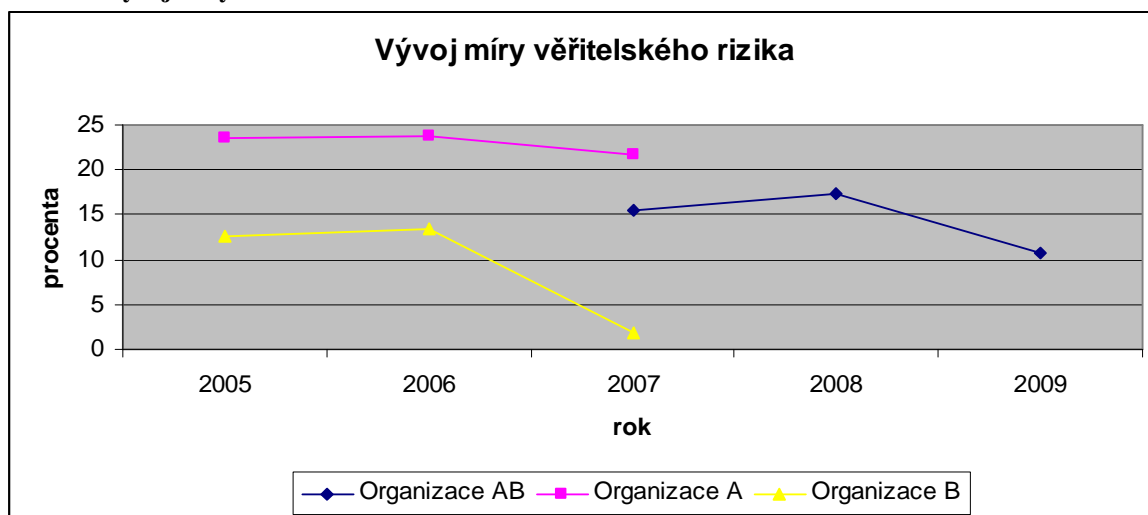
Tabulka 15: Ukazatelé financování

	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007	2008	2009
MFN (%)	76,37	87,35	76,26	86,65	78,23	98,11	87,41	82,65	89,17
MVR (%)	23,63	12,65	23,74	13,35	21,77	1,89	15,59	17,35	10,83

Graf 22: Vývoj míry finanční nezávislosti v letech 2005 - 2009

Graf 23: Vývoj míry věřitelského rizika v letech 2005 - 2009

Míra finanční nezávislosti je opět stavovým ukazatelem. U příspěvkových organizací nabývá vysokých hodnot, a to více jak 70 %. Lze tedy říci, že v našem případě se jedná o standardní finanční situaci. Výrazná finanční nezávislost má za následek nízké věřitelské riziko. Příspěvková organizace nemá ve svých zdrojích úročný cizí kapitál, proto škola nemusí vytvářet prostředky na splácení svého dluhu.

6.6.6. Ukazatelé investičního rozvoje/útlumu

Tyto ukazatelé slouží k posouzení kvality a kvantity majetku municipální firmy. Podle výsledků se může firma rozhodovat o rozsahu pořizování majetku či o rozvoji. Nejčastějšími ukazateli je míra investičního rozvoje a koeficient opotřebení dlouhodobého majetku.

Koeficient opotřebení dlouhodobého majetku (k_{ODM})

$$k_{ODM} = \frac{\sum PC - \sum ZC}{\sum PC}$$

kde: ΣPC – souhrn pořizovacích cen dlouhodobého majetku

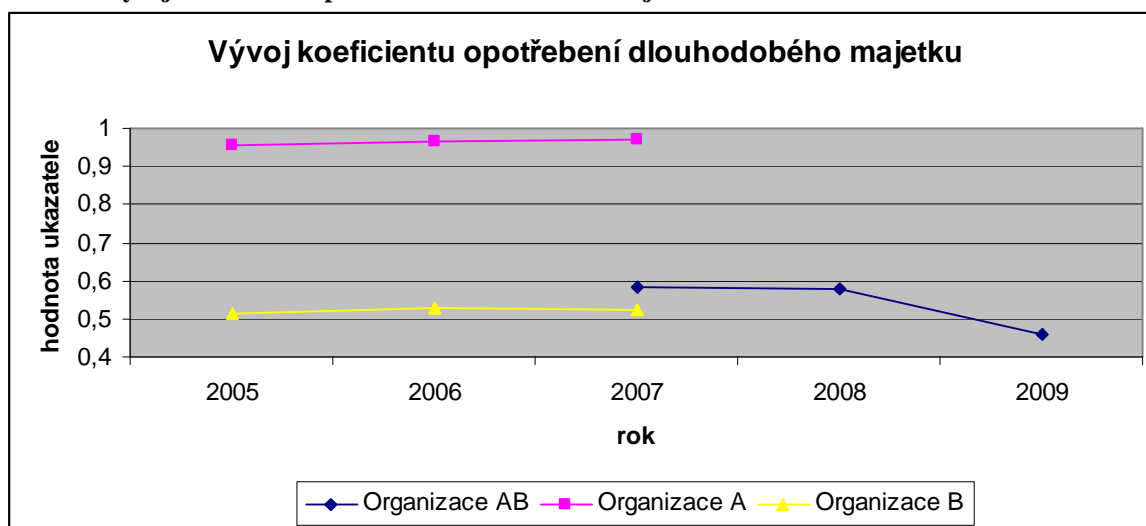
ΣZC – souhrn zůstatkových cen dlouhodobého majetku

Hodnota tohoto ukazatele je uvedena v tabulce 16 a jeho vývoj zobrazuje graf 24.

Tabulka 16: Ukazatel investičního rozvoje

	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007	2008	2009
k_{ODM}	0,96	0,51	0,97	0,53	0,97	0,52	0,58	0,58	0,46

Graf 24: Vývoj koeficientu opotřebení dlouhodobého majetku v letech 2005 – 2009

Koeficient opotřebení dlouhodobého majetku říká, v jaké míře je investiční majetek opotřebován. Do ukazatele je zahrnut pouze odepisovaný majetek. Organizace A měla tento ukazatel vysoký, protože měla relativně starý majetek. V rozvaze se objevoval drobný dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, který byl v tom samém roce plně odepsán a dále samostatné movité věci a soubory movitých věcí, které jsou skoro celé odepsané. Oproti tomu druhá organizace měla ve svém majetku navíc i stavby, proto je tento ukazatel nižší. V roce 2007 se tento majetek škol sloučil, čemuž odpovídá i tento ukazatel za poslední roky, který klesá, tzn. že došlo k obnově majetku.

6.6.7. Ukazatelé produktivity

Tyto ukazatelé vyjadřují produkční schopnosti ve vazbě na zdroje práce (měřeno počtem pracovníků) a celkového kapitálu. Produktivita práce poměřující rozsah produkce na pracovníka může být počítána v podobě podílu přidané hodnoty připadající na pracovníka.

Produktivita práce měřená pomocí přidané hodnoty (PP)

$$PP = \frac{PH}{\bar{L}} \quad \text{kde: } PH - \text{přidaná hodnota}$$
$$\bar{L} - \text{průměrný počet pracovníků}$$

PH = součet rozdílů konečných stavů účtů skupiny 60 až 62 a účtu 691, snížený o součet konečných stavů účtů skupiny 50 a 51.

Míra zhodnocení celkového kapitálu pomocí přidané hodnoty (r_K^*)

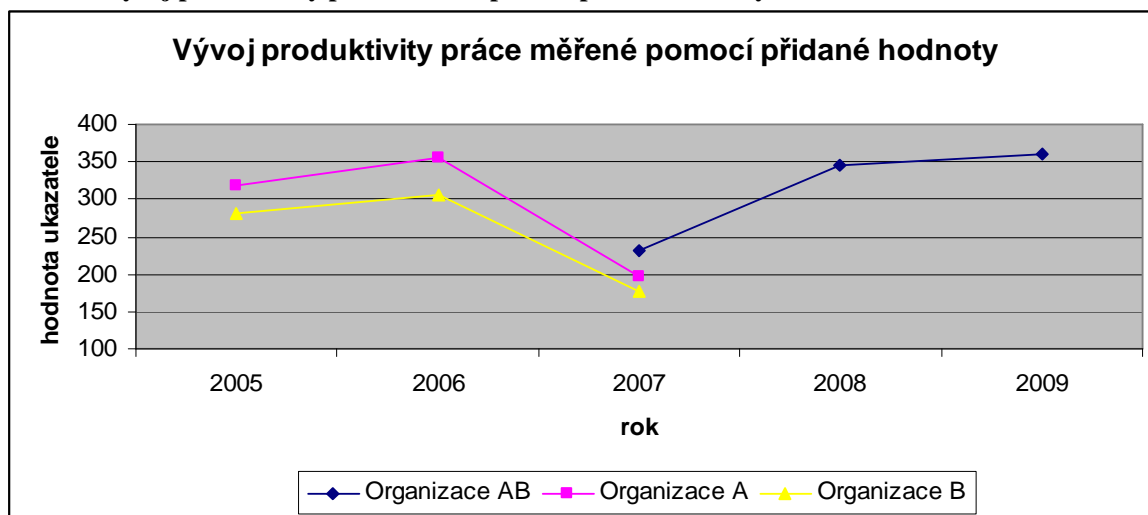
$$r_K^* = \frac{PH}{\bar{K}} \times 100 \quad \text{kde: } \bar{K} - \text{průměrný kapitál}$$

Hodnoty ukazatelů produktivity jsou uvedeny v tabulce 17, jejich vývoj zachycují grafy 17 a 18.

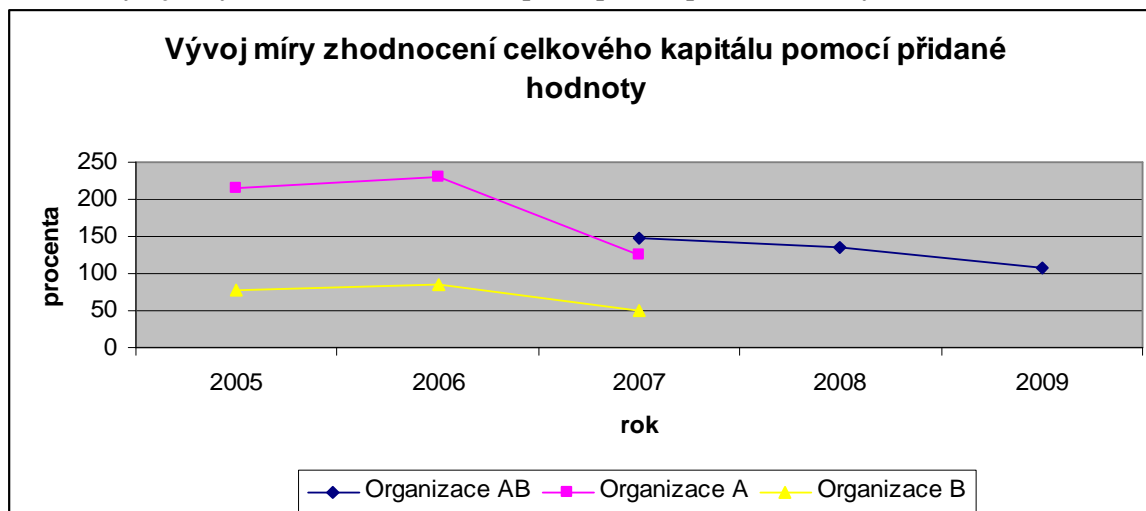
Tabulka 17: Ukazatelé produktivity

	2005A	2005B	2006A	2006B	2007A	2007B	2007	2008	2009
PP (tis. Kč)	317	280	355	306	197	177	230	345	360
r_K^* (%)	214	79	231	86	125	49	147	135	108

Graf 25: Vývoj produktivity práce měřené pomocí přidané hodnoty v letech 2005 - 2009

Graf 26: Vývoj míry zhodnocení celkového kapitálu pomocí přidané hodnoty v letech 2005 - 2009

Produktivita práce charakterizuje, kolik peněžních jednotek přidané hodnoty připadá na pracovníka příspěvkové organizace. Ukazatelé v roce 2007 jsou zkresleny sloučením, tudíž nemají takovou vypovídací schopnost. Z přidané hodnoty jsou „hrazeny“ osobní náklady, částka odpisů a zbývající část je příjmem firmy.

Míra zhodnocení kapitálu je u školy A vysoká, protože měla velmi malý podíl kapitálu. Po spojení škol má tento ukazatel klesající trend. V roce 2009 se váže na 100 Kč kapitálu 108 Kč přidané hodnoty, což je o 39 Kč méně než za druhé pololetí roku 2007, kdy došlo ke spojení.

7. Uplatněný kontrolní systém

V organizaci je uplatněný kontrolní systém členěn na dvě části: interní kontroly a finanční kontroly. Do oblasti interní kontroly je zahrnuta pokladní služba, evidence cenin a soustava ukazatelů ze stanoveného rozpočtu organizace. Finanční kontrola je prováděna ve třech etapách – předběžná, průběžná a následná řídicí kontrola.

7.1. Interní kontroly

První oblastí této kontroly je tzv. pokladní služba, tedy hlavní pokladna. Její kontrola je prováděna pravidelně, namátkově a na konci účetního období je dělána inventarizace pokladny. Pravidelné kontroly jsou uskutečňovány vedoucím ekonomem 2x měsíčně, z toho vždy jednou na konci měsíce. Kontroluje se způsob vedení pokladní knihy, hotovost v pokladně, dodržování pokladního zůstatku a poskytování záloh. Namátkové kontroly jsou v kompetenci ředitele organizace 2x ročně. U cenin se provádějí pravidelné kontroly a na konci účetního roku inventarizace. Mezi ceniny patří poštovní známky a stravovací kupony, u nichž se kontroluje způsob evidence a zůstatek 1x měsíčně vždy ke konci daného měsíce.

Do soustavy ukazatelů ze stanoveného rozpočtu organizace se zahrnují závazné ukazatele (z prostředků kraje) a specifické ukazatele (z vlastních prostředků nebo z rozpočtu kraje a dotace ze státního rozpočtu). U závazných ukazatelů je pravidelná kontrola vynaložených prostředků prováděna vždy na konci měsíce s měsíční účetní závěrkou. Zároveň je průběžně sledován soulad se stanoveným rozpočtem. U specifických ukazatelů – z vlastních prostředků nebo z rozpočtu kraje se kontroluje čerpání prostředků na pohoštění a dary ředitelkou organizace a vedoucím ekonomického úseku. Sledování specifických ukazatelů – dotace ze státního rozpočtu se dělí na kontrolu ostatních přímých výdajů na vzdělání, limit mzdových prostředků na platy a limit mzdových prostředků na OON, limit počtu zaměstnanců a kontrola dalších účelových prostředků ze státního rozpočtu. Tyto ukazatele se kontrolují vždy na konci měsíce.

Ostatní interní kontroly mohou být uskutečňovány na základě aktuální potřeby, pokynů zřizovatele či příkazu ředitelky organizace.

7.2. Finanční kontrola

V organizaci probíhá finanční kontrola hospodaření s veřejnými prostředky při:

- přípravě operací = předběžná řídicí kontrola,
- průběžném sledování uskutečňovaných operací = průběžná řídicí kontrola,
- konečném vypořádání a vyúčtování a následném prověření.

Úkolem řídicí kontroly je naplňování cíle orgánu veřejné správy stanoveného zřizovací listinou v souladu s právními předpisy při dosažení odpovídajícího vztahu mezi hospodárností, účelností a efektivností při používání veřejných prostředků.

1. Předběžná řídicí kontrola – v této části jsou zájmem kontroly příjmy a výdaje

Předběžná kontrola příjmů před vznikem nároku zahrnuje kontrolu:

- smluv na praktické vyučování, nájemní smlouvy na pronájem vlastních objektů,
- vnitřních předpisů – příjem za opisy vysvědčení, kopírování za úplatu, prodej,
- ceníků, objednávek prací a služeb od odběratelů,
- doplňkové činnosti (kalkulace),
- smluv a rozpočtů.

Schvalovacími postupy prověřuje u připravované operace oprávněnost a nezbytnost připravované operace, správnost operace ve vztahu k dodržení právních předpisů, přijetí oprávnění k vyloučení nebo zmírnění rizik, dodržování rozpočtu, doložení připravované operace věcně správnými a úplnými podklady, dodržení podmínek pro zadávání veřejných zakázek. Kontrolu zajišťuje příkazce operace (ředitel) a správce rozpočtu (vedoucí ekonomického úseku).

V předběžné kontrole příjmů po vzniku nároku jsou kontrolovány: faktury vydané, příjmové pokladní doklady v hlavní pokladně v Kč, příjmové pokladní doklady ve střediskových pokladnách a tržby středisek.

Schvalovacím postupem prověřuje u připravované operace správnost určení dlužníka, výše a splatnost nároku, soulad podpisů s podpisovými vzory, vyloučení účetních rizik. Kontrolu zajišťuje příkazce operace (ředitel, zástupce ředitele) a hlavní účetní.

Předběžná kontrola výdajů před vznikem závazku se skládá ze sledování následujících částí:

- smlouvy na dodávky služeb, prací, materiálu, zboží, energií, nájemní smlouvy atd.,

- pravidelně se opakující dodávky a nákupy služeb, prací, materiálu, zboží atd.,
- jednotlivé dodávky a nákupy služeb, prací, materiálu, zboží atd.,
- objednávky FKSP,
- vnitřní předpisy, např. výdaje za cestovní náhrady, stravování, ceniny atd.,
- ostatní: odpisové plány a další dle aktuální potřeby.

Schvalovacími postupy prověřuje u připravované operace oprávněnost příkazce operace k úkonu, soulad s podpisovými vzory, soulad se schváleným rozpočtem, smlouvami, právními předpisy apod. Kontrolu zajišťuje příkazce operace (ředitel) a správce rozpočtu (vedoucí ekonomického úseku).

Předběžná kontrola výdajů po vzniku závazku se týká následujících operací:

- dodávky služeb, prací, materiálu, zboží, energií atd. hrazené bezhotovostně,
- nákupy služeb, prací, materiálu atd. hrazené v hotovosti z pokladen,
- mzdy, příděl do FKSP, zákonné odvody z mezd, cestovní náhrady,
- přijaté faktury za plnění z FKSP,
- cestovní příkazy,
- ostatní – prodej zboží (převod mezi středisky), mzdy žáků z produktivní práce, odpisy, výdej ze skladů do spotřeby atd.

Schvalovacími postupy prověřuje u připravované operace správnost určení věřitele, výše a splatnost závazku, soulad podpisů s podpisovými vzory, soulad s právními předpisy vedení účetnictví, vyloučení rizik. Kontrolu zajišťuje příkazce operace (ředitel, zástupce ředitele) a hlavní účetní.

Průběžná řídicí kontrola

Operačními postupy se zjišťuje úplnost a přesnost průběhu operací. Jedná se o dodržování postupů stanovených v organizaci, plnění opatření k zajištění ochrany veřejných prostředků při hospodaření a nakládání s nimi, včasnost a přesnost provádění záznamů o všech uskutečňovaných operacích. Kontrolu provádí pracovník určený ředitelem organizace.

V rámci této části kontroly jsou sledovány:

- faktury – vydané faktury, přijaté faktury provozní a investiční, zálohové faktury, proforma faktury, přijaté faktury za plnění FKSP,
- pokladny – hlavní pokladna v Kč, valutové pokladny, střediskové pokladny,

- cestovní příkazy,
- dodací listy,
- příjemka, výdejka, převodka materiálu,
- účetní doklady – zaúčtování příjmů a výdajů.

Následná řídicí kontrola

Revizní postupy po ukončení operací jsou uplatňovány v organizaci při prověřování, zkoumání a vyhodnocování údajů v zavedených evidencích a automatizovaných informačních systémech organizace. Posuzují se údaje o uskutečněných operacích, které jsou obsaženy v informačních systémech, ve stanovených finančních a statistických a jiných výkazech, hlášeních a zprávách, porovnání těchto údajů se schválenými veřejnými příjmy a výdaji. Analyzují se dosažené výsledky ve vztahu k plnění stanovených úkolů a k potřebám hospodaření v dalším období. Tuto kontrolu provádí pracovníci určení ředitelem školy. Při následné řídicí kontrole jsou kontrolovány následující oblasti:

- účetní knihy, deníky, účetní výkazy, účetní sestavy,
- statistické výkazy, přiznání k dani, zpráva o činnosti, rozbor hospodaření, ostatní vyžádané hlášení a zprávy,
- vnitřní kontrolní systém organizace:
 - o porovnání skutečných nákladů se stanovenými limitovanými přísliby,
 - o výkazy hospodaření,
 - o plnění ukazatelů ze stanoveného rozpočtu organizace,
 - o kontrola krytí účtů fondu reprodukce a FKSP, převody mezi účty,
 - o kontrola tvorby a čerpání FKSP.

8. Závěr

Cílem diplomové práce bylo popsat hospodaření s finančními prostředky nejmenované střední školy, která vznikla 1. 7. 2007 sloučením dvou SOU. Podklady pro analýzu byly poskytnuté rozvahy a výkazy zisků a ztrát. Od roku 2005 do poloviny roku 2007 byly rozborů dělány za jednotlivá učiliště zvlášť a od poloviny roku 2007 do roku 2009 již za organizaci jako celek. Organizace nesouhlasí se zveřejněním výkazů, proto nejsou uvedeny v příloze. Potřebná data (výnosy, náklady, aktiva, pasiva) jsou vždy uvedena u dílčích kapitol v tabulkách.

Praktická část byla rozdělena do dvou oblastí: hospodaření s finančními prostředky střední školy a uplatněný kontrolní systém. V první části byly podrobně rozebrány výnosy. Největší část výnosů tvořily provozní dotace, přičemž dotace ze státního rozpočtu byly průměrně okolo 82 % celkových dotací. Takto získané finanční prostředky představovaly u organizace A až 96 % veškerých výnosů, Organizace B byla více soběstačná, dotace tvořily 86 % výnosů. U této školy byl podíl tržeb z prodeje služeb až 12 %, které jsou zastoupeny tržbami z produktivní práce žáků. Organizace A provozovala vedle své hlavní činnosti také činnost doplňkovou, která jí ovšem nepřinášela žádný zisk. Po sloučení dotace tvořily v průměru 90 %, proto lze konstatovat, že sloučení prospělo zejména organizaci A, ke které byla druhá organizace připojena. Co se týká oblasti nákladů nejvýznamnější složkou byly mzdové náklady tvořící průměrně 77,6% celkových nákladů. Kladný hospodářský výsledek měla organizace B v letech 2005 a 2006, organizace A k 30. 6. 2007, po sloučení dosahovala škola zisku až v roce 2009. V ostatních letech byl tento výsledek nulový a to z důvodu, že organizace používaly rezervní fond k pokrytí ztrát.

Organizace B měla aktiva oproti druhé organizaci vyšší o 350 %, tedy o 19 000 tis. Kč. Tato škola měla ve svých aktivech zejména stavby za 24 600 tis. Kč a pozemky za 1 942 tis. Kč, stálá aktiva druhé školy obsahovala pouze SAMV v hodnotě zhruba 1 100 tis. Kč. Oběžná aktiva byla tvořena ve všech případech převážně penězi na běžném účtu. Účet organizace A dosahoval konečného zůstatku až 6 700 tis. Kč, to je dvakrát více než u organizace B. Zůstatek byl způsoben výši fondu odměn a rezervního fondu. Po sloučení, kdy došlo ke spojení majetku, jeho hodnota dosahovala 32 550 tis. Kč. V roce 2009 škola zařadila do svého majetku dvě budovy v hodnotě celkem 19 993 tis. Kč, ale také pozemek vzrostl o 1 518 tis. Kč, tím vzrostla aktiva na 51 571 tis. Kč.

Kapitola finanční analýzy zahrnuje dílčí ukazatelé jako ukazatelé autarkie, rentability, likvidity, aktivity a produktivity. Z ukazatelů autarkie vyplývá, že příspěvkové organizace byly soběstačné v rámci své hlavní činnosti, přičemž organizace B byla více soběstačná. Ve sledovaném období byl hospodářský výsledek z doplňkové činnosti nulový, proto nemělo smysl počítat ukazatelé rentability s výjimkou ukazatele variátoru celkových nákladů. Tento ukazatel neodděluje tyto dvě činnosti a zachycuje dynamiku vývoje celkových nákladů a výnosů. V roce 2009 výnosy rostly rychleji než náklady. Při hodnocení likvidity byly z peněžních prostředků odstraněny ty, které jsou určeny na daný účel. Tím jsou myšleny hodnoty fondu odměn a rezervního fondu. Po odečtení lze školu hodnotit jako likvidní. Ukazatel obrát kapitálu byl pozitivní s výjimkou roku 2007 pro organizace B. Škola nemá ve svých zdrojích úročný cizí kapitál, proto nemusí vytvářet prostředky na splácení svého dluhů. Z tohoto důvodu byly organizace výrazně finančně nezávislé.

Organizace B je celkově lépe hodnocena, i když v roce 2007 byly její výsledky horší, to ovšem bylo způsobeno sloučením. Tato škola zanikla, veškeré finanční prostředky byly odvedeny kraji. Její aktiva byla tvořena především stálými aktivy (98 %). Proto se rok 2007 nedal hodnotit z důvodů zkreslení výkazů. Po sloučení byly výsledky dobré. Z toho lze vyvodit závěr, že spojení prospělo především organizaci A, ke které se druhá organizace připojila.

9. Použité zdroje

Monografie

- [1] Dvořáček, J., Interní audit a kontrola, 1. vyd. C. H. Beck: Praha, 2000, 195 str., ISBN 80-7179-410-4.
- [2] Francová, E., Financování školství a školy, Univerzita Palackého v Olomouci: Olomouc, 2004, 45 str., ISBN 80-244-0801-5.
- [3] Horák, J., Kratochvíl, M., Stručné dějiny vývoje školy a pedagogického myšlení, 1. vyd., Technická univerzita v Liberci: Liberec, 2005, 126 str., ISBN 80-7083-944-9.
- [4] Kraftová, I., Finanční analýza municipální firmy, C. H. Beck: Praha, 2002, 206 str., ISBN 80-7179-778-2.
- [5] Šebestová, J. a kol., Kontrolní systém veřejné správy a veřejného sektoru, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné: Karviná, 2008, 180 str., ISBN 978-80-7248-460-7.
- [6] Valenta, J., Financování a rozpočet školy, Paris: Karviná, 2004, 131 str. ISBN 80-239-2218-1.
- [7] Vrabcová, D., Janiš, K., Vybrané kapitoly z vývoje novodobé české školy, 1. vyd., Gaudeamus: Hradec Králové, 2008, 64 str., ISBN 978-80-7041-694-5.

Právní předpisy

- [1] zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.
- [2] zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Webové odkazy

- [1] <http://cs.wikipedia.org/>
- [2] <http://www.msmt.cz/>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Soustava republikových normativů pro rok 2009	27
Tabulka 2: Výnosy v tis. Kč	42
Tabulka 3: Procentní podíl jednotlivých druhů výnosů na celkových výnosech	43
Tabulka 4: Náklady v tis. Kč	48
Tabulka 5: Procentní podíl jednotlivých druhů nákladů na celkových nákladech	49
Tabulka 6: Hospodářský výsledek celkem v tis. Kč.....	50
Tabulka 7: Aktiva v tis. Kč.....	51
Tabulka 8: Procentní podíl jednotlivých druhů aktiv na celkových aktivech	52
Tabulka 9: Pasiva v tis. Kč	54
Tabulka 10: Procentní podíl jednotlivých druhů pasiv na celkových pasivech	55
Tabulka 11: Ukazatelé autarkie v %	57
Tabulka 12: Ukazatel rentability	59
Tabulka 13: Ukazatelé likvidity	60
Tabulka 14: Ukazatelé aktivity.....	63
Tabulka 15: Ukazatelé financování	64
Tabulka 16: Ukazatel investičního rozvoje	66
Tabulka 17: Ukazatelé produktivity	67

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj výnosů v letech 2005 - 2009	43
Graf 2: Výnosy organizace A v letech 2005 - 2007 v tis. Kč.....	44
Graf 3: Tržby z prodeje služeb organizace A v letech 2005 - 2007 v tis. Kč.....	44
Graf 4: Ostatní výnosy organizace A v letech 2005 - 2007 v tis. Kč	45
Graf 5: Výnosy organizace B v letech 2005 - 2007 v tis. Kč.....	45
Graf 6: Tržby z prodeje služeb organizace B v letech 2005 - 2007 v tis. Kč.....	46
Graf 7: Ostatní výnosy organizace B v letech 2005 - 2007 v tis. Kč	46
Graf 8: Výnosy organizace AB v letech 2007 - 2009 v tis. Kč.....	47
Graf 9: Tržby z prodeje služeb organizace AB v letech 2007 - 2009 v tis. Kč.....	47
Graf 10: Ostatní výnosy organizace AB v letech 2007 - 2009 v tis. Kč	47
Graf 11: Vývoj nákladů v letech 2005 – 2009	49
Graf 12: Vývoj zisku v letech 2005 – 2009.....	50
Graf 13: Vývoj aktiv v letech 2005 – 2009	52
Graf 14: Vývoj pasiv v letech 2005 – 2009.....	54
Graf 15: Vývoj míry příjmů z neinvestiční dotace na celkových provozních příjmech v %	58
Graf 16: Vývoj variátoru celkových nákladů v letech 2005 – 2009.....	59
Graf 17: Vývoj okamžité likvidity v letech 2005 - 2009.....	60
Graf 18: Vývoj pohotové likvidity v letech 2005 - 2009	61
Graf 19: Vývoj pracovního kapitálu v tis. Kč v letech 2005 - 2009.....	62
Graf 20: Vývoj ukazatele obrát kapitálu v letech 2005 - 2009.....	63
Graf 21: Vývoj míry vázanosti fixních aktiv na výnosech.....	64
Graf 22: Vývoj míry finanční nezávislosti v letech 2005 - 2009	65
Graf 23: Vývoj míry věřitelského rizika v letech 2005 - 2009.....	65
Graf 24: Vývoj koeficientu opotřebení dlouhodobého majetku v letech 2005 – 2009	66
Graf 25: Vývoj produktivity práce měřené pomocí přidané hodnoty v letech 2005 - 2009	67
Graf 26: Vývoj míry zhodnocení celkového kapitálu pomocí přidané hodnoty v letech 2005 - 2009.....	68